

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ОСВІТИ
Кафедра міжнародних відносин

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання та захисту
кваліфікаційної магістерської роботи
за освітньою програмою «Міжнародні комунікації»
спеціальності СЗ «Міжнародні відносини»
для здобувачів вищої освіти
на другому (магістерському) рівні вищої освіти
денної та заочної форм навчання

РЕКОМЕНДОВАНО
рішенням кафедри міжнародних
відносин Навчально-наукового
інституту економіки та бізнес-
освіти Державного університету
економіки і технологій –
протокол № 2 від 10 вересня
2026 року.

ПОГОДЖЕНО Науково-
методичною радою Державного
університету економіки і
технологій – протокол № 2 від
11 вересня 2026 року.

Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної магістерської роботи за освітньою програмою «Міжнародні комунікації» спеціальності СЗ «Міжнародні відносини» для здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти денної та заочної форм навчання / Державний університет економіки і технологій, кафедра міжнародних відносин; уклад. Слюсаренко К., Шелудякова Н., Максимова І., Кулішов В. – Кривий Ріг, 2026., 70 с.

Укладачі:

Володимир КУЛІШОВ, к.п.н., професор кафедри міжнародних відносин

Катерина СЛЮСАРЕНКО, к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин

Ірина МАКСИМОВА, к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин

Наталія ШЕЛУДЯКОВА, к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин

Методичні вказівки розроблені у співпраці зі стейкхолдерами:

Марія Червяченко Бурніс, директорка «Інституту розвитку м. Кривого Рогу»
Криворізької міської ради

Людмила Підвальна, старша спеціалістка проектів міжнародної організації ОБСЄ в Україні

Відповідальний за випуск: Ірина Максимова, завідувача кафедри міжнародних відносин

ЗМІСТ

	Стор.
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Мета та завдання кваліфікаційної магістерської роботи	5
1.2. Програмні результати навчання, що реалізуються під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи	6
1.3. Загальні вимоги до кваліфікаційної магістерської роботи	6
2. ВИБІР, ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	7
2.1. Вимоги до вибору та формулювання теми	7
2.2. Тематичні напрями кваліфікаційних магістерських робіт	8
2.3. Порядок затвердження та уточнення теми	9
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	10
3.1. Основні етапи виконання кваліфікаційної магістерської роботи	10
3.2. Індивідуальне завдання та календарний план виконання кваліфікаційної магістерської роботи	12
3.3. Взаємодія здобувача з науковим керівником	13
4. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	14
4.1. Загальна структура та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи	14
4.2. Анотація	15
4.3. Зміст та перелік скорочень, умовних позначень і термінів	16
4.4. Вступ	17
4.5. Теоретико-методологічний розділ	18
4.6. Аналітико-дослідницький розділ	19
4.7. Конструктивний розділ	20
4.8. Висновки	21
4.9. Список використаних джерел	21
4.10. Додатки	22
5. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	23
5.1. Дослідницька проблема, дослідницькі питання та логіка дослідження	23
5.2. Дизайн дослідження	24
5.3. Методи дослідження	26
5.4. Інформаційна та емпірична база дослідження	27
5.5. Операціоналізація дослідження: критерії, показники та категорії аналізу	29
5.6. Обґрунтованість результатів та обмеження дослідження	30
6. ДЖЕРЕЛА, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	32
6.1. Добір та оцінювання джерел інформації	32
6.2. Академічне цитування та доброчесне використання джерел	33
6.3. Використання штучного інтелекту під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи	34
6.4. Робота з персональними, конфіденційними та іншими даними з	35

обмеженим доступом

7. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	36
7.1. Загальні вимоги до оформлення тексту	36
7.2. Оформлення структурних частин, розділів і підрозділів	36
7.3. Оформлення таблиць	37
7.4. Оформлення рисунків та інших ілюстративних матеріалів	39
7.5. Оформлення формул та умовних позначень	40
7.6. Оформлення посилань у тексті та списку використаних джерел	41
7.7. Оформлення додатків	43
8. ПОДАННЯ, ПЕРЕВІРКА, РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ДОПУСК КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	45
8.1. Подання кваліфікаційної магістерської роботи	45
8.2. Перевірка дотримання академічної доброчесності	46
8.3. Відгук керівника кваліфікаційної роботи	47
8.4. Рецензування кваліфікаційної магістерської роботи	48
8.5. Допуск кваліфікаційної магістерської роботи до захисту	49
9. ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	50
9.1. Підготовка до захисту кваліфікаційної магістерської роботи	50
9.2. Структура та зміст доповіді	51
9.3. Вимоги до презентації та демонстраційних матеріалів	52
9.4. Процедура захисту та відповіді на запитання	54
10. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	55
10.1. Загальні засади та структура оцінювання	55
10.2. Критерії оцінювання якості кваліфікаційної магістерської роботи	56
10.3. Критерії оцінювання представлення результатів та відповідей на запитання	57
10.4. Формування підсумкової оцінки	59
ДОДАТКИ	61

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методичні рекомендації визначають основні вимоги до вибору та обґрунтування теми, організації дослідження, структури, змісту й оформлення кваліфікаційної магістерської роботи, її подання, перевірки, рецензування, підготовки до публічного захисту та оцінювання результатів.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій та освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини».

Під час підготовки, виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної магістерської роботи здобувачі також мають керуватися чинними нормативними документами Державного університету економіки і технологій, що регулюють питання академічної доброчесності, використання штучного інтелекту, оцінювання результатів освітньої діяльності та організації практичної підготовки.

У разі внесення змін до нормативних документів Університету застосовуються їх чинні редакції.

1.1. Мета та завдання кваліфікаційної магістерської роботи

Кваліфікаційна магістерська робота є самостійною завершеною роботою здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, виконання якої передбачає розв'язання складної задачі або проблеми у професійній сфері шляхом проведення дослідження та/або здійснення інновацій. Її виконання є складовою підсумкової атестації та дає змогу продемонструвати набуті під час навчання компетентності й результати навчання, передбачені освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації».

Метою виконання кваліфікаційної магістерської роботи є демонстрація здобувачем вищої освіти здатності самостійно розв'язувати складні задачі або проблеми у сфері міжнародних комунікацій на основі критичного осмислення сучасних теоретичних підходів, застосування обґрунтованої методології дослідження, аналізу емпіричних даних та розроблення власних обґрунтованих пропозицій щодо вирішення визначеної проблеми.

Виконання кваліфікаційної магістерської роботи передбачає:

1. обґрунтування актуальної дослідницької проблеми у сфері міжнародних комунікацій та визначення логіки її дослідження;
2. критичне опрацювання сучасних наукових підходів, концепцій і моделей, релевантних предмету дослідження;
3. обґрунтування дизайну дослідження, методів та інформаційної й емпіричної бази;
4. проведення самостійного емпіричного дослідження обраної проблеми із застосуванням відповідних методів;
5. інтерпретацію отриманих результатів, виявлення закономірностей, проблем, чинників або взаємозв'язків відповідно до предмета дослідження;
6. розроблення та обґрунтування власних пропозицій, рішень, моделей, підходів або інших прикладних результатів, що впливають із проведеного дослідження;
7. формулювання аргументованих висновків, представлення та захист результатів власного дослідження з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Кваліфікаційна магістерська робота має поєднувати теоретико-методологічне осмислення досліджуваної проблеми, самостійне емпіричне дослідження та розроблення обґрунтованого прикладного результату. Такий підхід відповідає прикладній орієнтації освітньо-професійної програми «Міжнародні

комунікації», яка поєднує теоретико-методологічну та практичну підготовку фахівців у сфері міжнародних комунікацій.

1.2. Програмні результати навчання, що реалізуються під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи

Виконання та захист кваліфікаційної магістерської роботи спрямовані на досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації» для освітнього компонента «Підготовка та захист кваліфікаційної магістерської роботи»:

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН10. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

Досягнення зазначених програмних результатів навчання забезпечується через самостійне виконання здобувачем дослідження, обґрунтування його методології, аналіз та інтерпретацію отриманих результатів, формулювання висновків і розроблення пропозицій щодо вирішення визначеної дослідницької проблеми.

1.3. Загальні вимоги до кваліфікаційної магістерської роботи

Кваліфікаційна магістерська робота має бути самостійним завершеним дослідженням актуальної проблеми, що відповідає предметній області спеціальності СЗ «Міжнародні відносини» та спрямованості освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації». Вона має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми, проведення дослідження та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності та демонструвати здатність здобувача застосовувати набуті знання, дослідницькі й аналітичні навички для отримання та обґрунтування власних результатів.

Кваліфікаційна магістерська робота має відповідати таким загальним вимогам:

- **дослідницький характер** — робота має містити самостійне дослідження визначеної проблеми та не може зводитися до описового викладу теоретичного матеріалу, узагальнення літературних джерел або опису діяльності окремої організації;

- **актуальність і проблемна спрямованість** — тема та зміст роботи мають відповідати предметній області спеціальності СЗ «Міжнародні відносини» та спрямованості освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації» й бути пов'язаними з актуальною проблемою, яка потребує дослідження, аналізу та пошуку обґрунтованих підходів до її вирішення;

- **теоретико-методологічна обґрунтованість** — дослідження має спиратися на сучасні наукові підходи, концепції та моделі, а обрані методи повинні відповідати меті, завданням, дослідницьким питанням і характеру емпіричних

даних;

- **наявність власного емпіричного дослідження** — здобувач має обґрунтувати інформаційну та емпіричну базу, застосувати відповідні методи аналізу, представити та інтерпретувати отримані результати;
- **цілісність і логічна послідовність** — дослідницька проблема, мета і завдання, теоретико-методологічні засади, методи, емпіричне дослідження, отримані результати, висновки та пропозиції мають бути взаємопов'язаними;
- **наявність власного обґрунтованого результату** — робота має містити сформульовані здобувачем висновки та пропозиції, рішення, модель, стратегію, алгоритм, методичний підхід, систему оцінювання або інший результат, форма якого визначається характером досліджуваної проблеми;
- **практична спрямованість** — результати дослідження мають створювати підґрунтя для вирішення практичних проблем, удосконалення комунікаційних процесів, практик, управлінських рішень або подальших прикладних досліджень;
- **самостійність та академічна доброчесність** — кваліфікаційна магістерська робота є результатом самостійної інтелектуальної праці здобувача та виконується з дотриманням вимог академічної доброчесності.

Зміст кваліфікаційної магістерської роботи має демонструвати не лише володіння здобувачем відповідними теоретичними знаннями, а насамперед його здатність самостійно спроектувати й провести дослідження, критично інтерпретувати отримані результати та на їх основі сформулювати аргументовані висновки й обґрунтовані пропозиції.

2. ВИБІР, ОБґРУНТУВАННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до вибору та формулювання теми

Вибір теми кваліфікаційної магістерської роботи є одним із ключових етапів підготовки дослідження, оскільки визначає його проблематику, предметне поле, можливу емпіричну базу та подальшу логіку роботи. Тема має відповідати предметній області спеціальності СЗ «Міжнародні відносини» та спрямованості освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації», а також передбачати можливість проведення самостійного дослідження.

Під час вибору теми доцільно враховувати професійні та дослідницькі інтереси здобувача, актуальні проблеми міжнародних відносин і міжнародних комунікацій, сучасні наукові дискусії та тенденції розвитку професійної сфери. Тема може бути пов'язана з професійною діяльністю здобувача, однак така діяльність має розглядатися як контекст або емпірична база дослідження, а не замінювати власне дослідницьку проблему.

Обрана тема має відповідати таким основним вимогам:

- **відповідність освітньо-професійній програмі** — проблематика роботи має відповідати предметній області спеціальності та спрямованості ОПП «Міжнародні комунікації»;
- **актуальність** — дослідження має стосуватися сучасної наукової та/або практичної проблеми, значущої для міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, діяльності міжнародних компаній, організацій, державних і недержавних акторів або інших суб'єктів міжнародної взаємодії;
- **наявність дослідницької проблеми** — тема має передбачати не лише опис певного явища, процесу чи практики, а можливість постановки проблеми, формулювання дослідницьких питань, проведення аналізу та отримання власних результатів;

- **міжнародний контекст** — досліджувана проблема має розглядатися в міжнародному, транскордонному, міжкультурному або іншому контексті, що відповідає предметній області спеціальності та ОПП;

- **емпірична здійсненність** — до остаточного визначення теми необхідно оцінити доступність і достатність даних та інших матеріалів, які можуть становити емпіричну базу дослідження;

- **методологічна здійсненність** — досліджувана проблема має давати можливість застосувати методи, які забезпечують отримання та обґрунтування результатів відповідно до поставлених дослідницьких завдань;

- **реалістичність масштабу дослідження** — тема має бути достатньо конкретною для її повноцінного дослідження у межах установленого обсягу кваліфікаційної магістерської роботи та строків її виконання;

- **можливість отримання власного результату** — тема має створювати передумови для формулювання здобувачем власних висновків та розроблення обґрунтованих пропозицій, рішень, моделей, стратегій, алгоритмів, методичних підходів, систем оцінювання або інших прикладних результатів відповідно до характеру досліджуваної проблеми.

Формулювання теми має бути чітким, конкретним і змістовно відповідати тому, що фактично досліджуватиметься у кваліфікаційній магістерській роботі. Назва теми не повинна бути надмірно широкою, містити невизначені або декларативні формулювання чи передбачати дослідження такого кола питань, яке неможливо належно опрацювати в межах однієї кваліфікаційної роботи.

Під час конкретизації теми можуть визначатися досліджуваний процес або явище, суб'єкти чи об'єкти комунікаційної взаємодії, тип комунікацій, проблемний аспект, міжнародний або інший релевантний контекст. Водночас назва теми не повинна бути перевантажена другорядними характеристиками, які доцільніше конкретизувати через об'єкт, предмет, мету, дослідницькі питання та межі дослідження.

Перед остаточним вибором теми здобувачеві доцільно перевірити її дослідницьку здійсненність, відповівши на такі запитання:

1. Яку конкретну проблему я планую дослідити?
2. Що саме становитиме предмет мого дослідження?
3. Які дані, документи, комунікаційні матеріали, кейси або інші джерела можуть сформувати емпіричну базу?
4. Якими методами можна дослідити визначену проблему та отримати обґрунтовані результати?
5. Який власний результат може бути отриманий за підсумками дослідження?
6. Чи можливо якісно провести заплановане дослідження у встановлені строки та в межах визначеного обсягу кваліфікаційної магістерської роботи?

Попереднє формулювання теми може уточнюватися в процесі первинного опрацювання наукових джерел, визначення дослідницької проблеми та оцінювання доступності емпіричної бази. Остаточне формулювання теми має відповідати фактичному змісту запланованого дослідження та погоджуватися з науковим керівником. Порядок затвердження теми та внесення змін до її формулювання визначено у підрозділі 2.3 цих Методичних рекомендацій.

2.2. Тематичні напрями кваліфікаційних магістерських робіт

Тематика кваліфікаційних магістерських робіт формується відповідно до предметної області спеціальності СЗ «Міжнародні відносини», спрямованості освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації», сучасних тенденцій розвитку міжнародних відносин і комунікаційної практики, а також наукових і професійних інтересів здобувачів.

Рекомендована тематика кваліфікаційних магістерських робіт охоплює такі основні напрями:

1. **Стратегічні комунікації в міжнародному середовищі** — дослідження підходів до планування, реалізації та оцінювання стратегічних комунікацій міжнародних компаній, організацій та інших акторів, взаємодії з цільовими аудиторіями, формування й реалізації комунікаційних стратегій у міжнародному інформаційному середовищі.

2. **Корпоративні та міжнародні бізнес-комунікації** — дослідження корпоративних комунікацій міжнародних компаній, їх ролі у формуванні репутації та підтриманні взаємодії із внутрішніми й зовнішніми аудиторіями, а також особливостей комунікаційної діяльності в різних культурних і міжнародних контекстах.

3. **Стейкхолдерські комунікації та організаційне слухання** — дослідження підходів до ідентифікації та залучення стейкхолдерів, побудови взаємодії з ними, вивчення їхніх очікувань і реакцій, а також застосування організаційного слухання у комунікаційній діяльності міжнародних компаній та організацій.

4. **Кризові комунікації та комунікаційна стійкість** — дослідження стратегій і моделей комунікаційного реагування на кризи, управління репутаційними ризиками, взаємодії зі стейкхолдерами в кризових ситуаціях, відновлення довіри та формування комунікаційної стійкості міжнародних компаній і організацій.

5. **Цифрова трансформація міжнародних комунікацій** — дослідження впливу цифрових технологій на міжнародні комунікації, використання штучного інтелекту, аналітики даних та інших цифрових інструментів у плануванні, реалізації й оцінюванні комунікаційної діяльності.

6. **Комунікації сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності** — дослідження комунікацій сталого розвитку, ESG- та CSR-комунікацій, їх впливу на взаємодію зі стейкхолдерами й корпоративну репутацію, а також комунікаційних і репутаційних ризиків, пов'язаних із недостовірними або необґрунтованими заявами щодо сталого розвитку.

7. **Комунікації міжнародних організацій та комунікації для розвитку** — дослідження комунікаційної діяльності міжнародних організацій, комунікацій для розвитку, адвокаційних комунікацій, залучення громад і стейкхолдерів до програм міжнародного розвитку та відновлення.

8. **Публічна дипломатія та зовнішньополітичні комунікації** — дослідження публічної та цифрової дипломатії, міжнародного іміджу держави, стратегічних наративів, комунікації з міжнародними аудиторіями, протидії дезінформації та інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньополітичних комунікацій.

Наведені тематичні напрями визначають основне дослідницьке поле кваліфікаційних магістерських робіт і **не є вичерпним переліком можливих тем**. Здобувач може обрати тему в межах рекомендованої тематики або запропонувати власну за умови її відповідності вимогам, визначеним у підрозділі 2.1 цих Методичних рекомендацій.

Конкретне формулювання теми визначається з урахуванням дослідницької проблеми, доступної емпіричної бази, професійних і наукових інтересів здобувача та погоджується з науковим керівником.

2.3. Порядок затвердження та уточнення теми

Порядок вибору, погодження, затвердження та уточнення тем кваліфікаційних магістерських робіт визначається **Положенням про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій** (розділ 8 «Етапи підготовки кваліфікаційної роботи»). Під

час виконання відповідних процедур застосовується чинна редакція зазначеного Положення.

Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти ДУЕТ

Здобувач вищої освіти самостійно обирає тему кваліфікаційної магістерської роботи, зокрема з рекомендованого переліку тем, сформованого випусковою кафедрою, або може запропонувати власну тему за умови її відповідності вимогам до кваліфікаційної магістерської роботи та обґрунтування доцільності її дослідження. Кваліфікаційна магістерська робота також може виконуватися за тематикою, ініційованою підприємствами, установами та організаціями, з якими Університет має договори про співпрацю або які пов'язані з професійною діяльністю здобувача.

Обрана або запропонована здобувачем тема погоджується з керівником кваліфікаційної магістерської роботи. Під час погодження оцінюються відповідність теми освітньо-професійній програмі «Міжнародні комунікації», наявність дослідницької проблеми, можливість формування достатньої емпіричної бази, методологічна здійсненність дослідження та реалістичність його виконання у встановлені строки. Керівник може погодити запропоновану тему, рекомендувати уточнення її формулювання або відхилити тему з обґрунтуванням причин.

Для затвердження теми здобувач подає заяву встановленого Університетом зразка, у якій зазначаються назва кваліфікаційної магістерської роботи українською та англійською мовами. Форма заяви наведена в додатку до цих Методичних рекомендацій відповідно до чинної форми, установлені Положенням про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій.

Теми кваліфікаційних магістерських робіт розглядаються та ухвалюються на засіданні випускової кафедри. Остаточне затвердження тем і призначення керівників здійснюється наказом Університету у строки, визначені графіком освітнього процесу, але не пізніше ніж за один місяць до проведення попереднього захисту (за наявності) або захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

У процесі попереднього опрацювання наукових джерел, конкретизації дослідницької проблеми, визначення методології та формування емпіричної бази може виникнути необхідність уточнення формулювання теми. Таке уточнення має забезпечувати точнішу відповідність назви фактичному предмету та змісту дослідження і не повинно використовуватися для формальної зміни вже затвердженої теми без дотримання встановленої процедури.

Зміни або уточнення формулювання затвердженої теми кваліфікаційної магістерської роботи здійснюються за поданням завідувача випускової кафедри та оформлюються окремим наказом Університету відповідно до встановленого порядку.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

3.1. Основні етапи виконання кваліфікаційної магістерської роботи

Виконання кваліфікаційної магістерської роботи є послідовним дослідницьким процесом, що охоплює визначення та конкретизацію дослідницької проблеми, розроблення методології дослідження, формування й аналіз емпіричної бази, отримання та інтерпретацію результатів, розроблення власних пропозицій і підготовку роботи до публічного захисту.

Робота над кваліфікаційним дослідженням передбачає такі основні етапи:

1. Вибір і попереднє обґрунтування теми. На цьому етапі здобувач визначає проблематику майбутнього дослідження, оцінює її відповідність освітньо-

професійній програмі «Міжнародні комунікації», актуальність, доступність наукових та емпіричних джерел і можливість проведення самостійного дослідження. Вибір, формулювання та затвердження теми здійснюються відповідно до вимог, визначених у розділі 2 цих Методичних рекомендацій.

2. Попереднє опрацювання наукових та інформаційних джерел. Здобувач здійснює пошук і первинний аналіз наукових публікацій, теоретичних концепцій, моделей, нормативних, аналітичних та інших релевантних джерел. Це дає змогу визначити стан дослідження проблеми, наявні наукові підходи та дискусійні питання, уточнити предметне поле майбутньої роботи.

3. Конкретизація дослідницької проблеми та логіки дослідження. На основі попереднього опрацювання джерел здобувач уточнює дослідницьку проблему, визначає мету і завдання роботи, об'єкт і предмет дослідження, формулює дослідницькі питання та встановлює межі дослідження. Зазначені елементи мають бути взаємопов'язаними та формувати цілісну логіку дослідження.

4. Формування теоретико-методологічної основи дослідження. Здобувач визначає наукові підходи, концепції, теорії та моделі, необхідні для пояснення й аналізу досліджуваної проблеми, критично зіставляє їх та обґрунтовує теоретичну рамку, яка використовуватиметься під час подальшого емпіричного дослідження.

5. Розроблення дизайну та методики дослідження. Відповідно до дослідницької проблеми, мети, завдань і дослідницьких питань визначаються дизайн дослідження, методи збирання та аналізу даних, критерії й показники аналізу, процедура проведення дослідження. Одночасно оцінюються можливі обмеження обраного дизайну та методів.

6. Формування інформаційної та емпіричної бази. Здобувач визначає джерела даних та принципи їх відбору, формує корпус матеріалів, вибірку, сукупність кейсів, документів, комунікаційних матеріалів, статистичних даних або інших емпіричних джерел залежно від характеру дослідження. Емпірична база має бути достатньою для вирішення поставлених завдань і відповідати обраним методам дослідження.

7. Проведення емпіричного дослідження та аналіз отриманих даних. Здобувач самостійно застосовує визначені методи до сформованої емпіричної бази, систематизує та аналізує отримані дані, виявляє закономірності, відмінності, взаємозв'язки, проблеми, чинники або інші характеристики досліджуваного явища відповідно до поставлених дослідницьких завдань.

8. Інтерпретація та узагальнення результатів дослідження. Отримані результати співвідносяться з дослідницькими питаннями, теоретико-методологічною основою роботи та результатами попередніх досліджень. Здобувач має не лише представити отримані дані, а й пояснити їх значення для розуміння досліджуваної проблеми, визначити виявлені тенденції, проблеми та чинники.

9. Розроблення та обґрунтування власного прикладного результату. На основі результатів проведеного дослідження здобувач розробляє пропозиції щодо вирішення визначеної проблеми. Формою такого результату залежно від теми та характеру дослідження можуть бути рекомендації, модель, стратегія, алгоритм, методичний підхід, система показників чи оцінювання або інше обґрунтоване рішення. Запропонований результат має безпосередньо впливати з отриманих у роботі результатів, а не бути сукупністю загальних рекомендацій.

10. Формулювання висновків та завершення тексту кваліфікаційної магістерської роботи. Здобувач узагальнює основні результати відповідно до мети й завдань дослідження, формулює аргументовані висновки, остаточно узгоджує зміст структурних частин роботи, оформлює список використаних джерел і додатки.

11. Оформлення, перевірка та підготовка роботи до подання. Завершена кваліфікаційна магістерська робота оформлюється відповідно до встановлених вимог, перевіряється здобувачем на змістову та структурну цілісність, коректність цитування, оформлення джерел, таблиць, рисунків і додатків. Робота проходить передбачені Університетом процедури перевірки та подається у встановлені строки.

12. Підготовка до публічного захисту. Здобувач готує доповідь і презентаційні матеріали, у яких стисло й послідовно представляє дослідницьку проблему, мету і методологію дослідження, основні отримані результати, власний прикладний результат та його практичне значення, а також готується до аргументованих відповідей на запитання під час захисту.

Наведена послідовність відображає загальну логіку виконання кваліфікаційної магістерської роботи, однак дослідницький процес не завжди має суто лінійний характер. У процесі опрацювання наукових джерел, формування емпіричної бази або розроблення дизайну дослідження можуть уточнюватися дослідницькі питання, межі дослідження, методи та окремі елементи його логіки. Такі уточнення мають бути обґрунтованими та не порушувати цілісності дослідження.

Виконання окремих етапів здійснюється відповідно до індивідуального завдання та календарного плану кваліфікаційної магістерської роботи, а результати роботи на ключових етапах обговорюються з науковим керівником. Порядок планування роботи та взаємодії з науковим керівником визначено у підрозділах 3.2–3.3 цих Методичних рекомендацій.

3.2. Індивідуальне завдання та календарний план виконання кваліфікаційної магістерської роботи

Виконання кваліфікаційної магістерської роботи здійснюється відповідно до індивідуального завдання та календарного плану, які забезпечують послідовну організацію роботи здобувача і контроль за дотриманням установлених строків.

Індивідуальне завдання на кваліфікаційну магістерську роботу розробляється керівником, погоджується зі здобувачем вищої освіти та видається у строки, визначені графіком освітнього процесу. Індивідуальне завдання є обов'язковим структурним елементом кваліфікаційної роботи.

Індивідуальне завдання конкретизує зміст і основні орієнтири виконання кваліфікаційної магістерської роботи відповідно до затвердженої теми. Під час його формування мають бути враховані дослідницька спрямованість роботи, передбачувана логіка дослідження, необхідність отримання власних результатів та строки виконання окремих етапів.

Календарний план визначає послідовність та строки виконання основних етапів кваліфікаційної магістерської роботи. Планування має охоплювати не лише підготовку окремих розділів тексту, а весь дослідницький процес: опрацювання джерел, конкретизацію дослідницької проблеми, розроблення методології, формування емпіричної бази, проведення дослідження, аналіз та інтерпретацію результатів, розроблення власного прикладного результату, підготовку остаточного тексту, оформлення роботи та підготовку до захисту.

Під час складання календарного плану доцільно передбачати проміжні результати, які можуть бути представлені науковому керівникові для обговорення. Такими результатами, залежно від етапу виконання роботи, можуть бути уточнена структура дослідження, сформована теоретико-методологічна основа, опис дизайну та методів дослідження, сформована емпірична база, результати проведеного аналізу, проект власних пропозицій та завершені структурні частини роботи.

Дотримання календарного плану є складовою належної організації самостійної роботи здобувача. Керівник кваліфікаційної роботи здійснює систематичний контроль за її виконанням відповідно до індивідуального завдання та календарного графіка. У разі виникнення обставин, що впливають на виконання окремих етапів, здобувач має своєчасно повідомити про це керівника та узгодити подальшу організацію роботи з дотриманням установлених Університетом строків.

Форма індивідуального завдання на кваліфікаційну магістерську роботу наводиться в додатку до цих Методичних рекомендацій.

3.3. Взаємодія здобувача з науковим керівником

Керівництво кваліфікаційною магістерською роботою має консультаційний і науково-методичний характер та спрямоване на підтримку здобувача в організації й проведенні самостійного дослідження. Керівник надає консультаційну допомогу щодо визначення теми, добору джерел і підготовки структурних елементів роботи, розробляє індивідуальне завдання, контролює дотримання календарного графіка, аналізує результати перевірки роботи на дотримання принципів академічної доброчесності, консультує під час підготовки до захисту та готує відгук на завершену кваліфікаційну роботу.

У процесі виконання кваліфікаційної магістерської роботи здобувач і керівник взаємодіють на ключових етапах дослідження. Предметом консультацій можуть бути:

- конкретизація дослідницької проблеми, мети, завдань, об'єкта, предмета та дослідницьких питань;
- формування структури та логіки дослідження;
- визначення теоретико-методологічної основи роботи;
- обґрунтування дизайну, методів, критеріїв і процедури дослідження;
- формування інформаційної та емпіричної бази;
- обговорення отриманих результатів та підходів до їх інтерпретації;
- обґрунтування власних пропозицій та інших прикладних результатів;
- удосконалення структури, аргументації та змістової цілісності роботи;
- підготовка кваліфікаційної магістерської роботи та результатів дослідження до публічного захисту.

Форми та періодичність взаємодії зі здобувачем визначаються керівником з урахуванням календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи та перебігу дослідження. Керівник має право вимагати дотримання встановлених строків та врахування наданих рекомендацій, а у разі порушення здобувачем строків виконання роботи або принципів академічної доброчесності — інформувати завідувача випускової кафедри.

Здобувач має систематично працювати над кваліфікаційною магістерською роботою відповідно до індивідуального завдання та календарного плану, своєчасно представляти керівникові визначені проміжні результати, обговорювати проблемні питання, що виникають у процесі дослідження, та опрацьовувати отримані рекомендації.

Рекомендації керівника мають сприяти підвищенню якості дослідження, однак **відповідальність за прийняті дослідницькі рішення, зміст роботи, достовірність використаних даних, коректність посилань і цитування, отримані результати, сформульовані висновки та дотримання принципів академічної доброчесності несе здобувач**. Кваліфікаційна магістерська робота є результатом його самостійної інтелектуальної праці. Вимога щодо самостійності виконання кваліфікаційної роботи безпосередньо встановлена Положенням про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти ДУЕТ.

Керівник не виконує окремі частини дослідження замість здобувача, не

здійснює за нього збирання та аналіз емпіричних даних і не формулює замість нього результати та висновки. Здобувач самостійно приймає дослідницькі рішення, аргументує їх та має бути готовим пояснити й захистити їх під час публічного захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

Після завершення роботи здобувач подає її керівникові у строки, визначені календарним графіком, для отримання відгуку. Вимоги до подання кваліфікаційної магістерської роботи та змісту відгуку керівника визначено в розділі 8 цих Методичних рекомендацій.

4. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

4.1. Загальна структура та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи

Структура кваліфікаційної магістерської роботи має забезпечувати послідовне розкриття дослідницької проблеми, представлення методології та результатів проведеного дослідження, їх інтерпретацію й обґрунтування власних висновків і пропозицій. Усі структурні частини роботи мають бути змістовно взаємопов'язаними та підпорядкованими досягненню визначеної мети і виконанню поставлених завдань.

Відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій кваліфікаційна магістерська робота має містити такі основні структурні елементи: титульний аркуш; індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу; анотацію; зміст; перелік скорочень, умовних позначень і термінів (за необхідності); основну частину; список використаних джерел; додатки (за необхідності).

Основна частина кваліфікаційної магістерської роботи включає вступ, розділи, у яких послідовно розкриваються теоретико-методологічні засади, методика та результати емпіричного дослідження, власні пропозиції здобувача, а також висновки.

Для кваліфікаційних магістерських робіт за освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації» рекомендується така структура основної частини:

1. Вступ — обґрунтування актуальності та дослідницької проблеми, визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, представлення методів та емпіричної бази, характеристика власних результатів і практичного значення роботи.

2. Перший розділ — теоретико-методологічний — критичне опрацювання наукових підходів, концепцій, теорій і моделей, необхідних для дослідження визначеної проблеми, їх зіставлення та формування теоретико-методологічної основи подальшого дослідження.

3. Другий розділ — аналітико-дослідницький — обґрунтування методики та емпіричної бази, представлення й аналіз результатів проведеного здобувачем дослідження, їх інтерпретація, виявлення проблем, закономірностей, чинників, взаємозв'язків або інших характеристик досліджуваного явища.

4. Третій розділ — конструктивний — розроблення та обґрунтування власних пропозицій щодо вирішення визначеної дослідницької проблеми на основі результатів проведеного дослідження. Залежно від теми результатом можуть бути рекомендації, модель, стратегія, алгоритм, методичний підхід, система показників чи оцінювання або інше обґрунтоване прикладне рішення.

5. Висновки — узагальнення основних результатів дослідження відповідно до поставлених завдань, представлення найбільш значущих отриманих результатів та сформульованих на їх основі пропозицій.

Трирозділова побудова основної частини відображає загальну логіку

магістерського дослідження: **теоретико-методологічне обґрунтування → емпіричне дослідження та аналіз → власний прикладний результат**. Назви розділів і підрозділів визначаються відповідно до конкретної теми та не повинні механічно відтворювати назви структурних частин, наведені в цих Методичних рекомендаціях.

Структура кваліфікаційної магістерської роботи має бути збалансованою та визначатися логікою конкретного дослідження. Обсяг окремих розділів залежить від теми, дослідницької проблеми, обраного дизайну, методів дослідження, характеру й обсягу емпіричної бази та форми власного прикладного результату.

Орієнтовний обсяг першого (теоретико-методологічного) розділу може становити **до 25 сторінок**, другого (аналітико-дослідницького) — **до 25 сторінок**, третього (конструктивного) — **до 20 сторінок**. Зазначене співвідношення є рекомендованим і може змінюватися залежно від особливостей конкретного дослідження за умови збереження змістової збалансованості роботи.

Не рекомендується надмірно збільшувати теоретико-методологічний розділ за рахунок скорочення представлення власного емпіричного дослідження та отриманих результатів. Обсяг розділу сам по собі не є показником його якості: кожний структурний елемент має містити матеріал, необхідний для розв'язання дослідницької проблеми та досягнення мети роботи.

Загальний обсяг кваліфікаційної магістерської роботи визначається змістом і логікою конкретного дослідження та має бути достатнім для повноцінного представлення його теоретико-методологічних засад, методики, емпіричних результатів, їх інтерпретації та власних обґрунтованих пропозицій здобувача. До основного обсягу роботи не включаються титульний аркуш, індивідуальне завдання, анотація, зміст, перелік скорочень, умовних позначень і термінів, список використаних джерел та додатки.

Великі таблиці, масиви первинних даних, анкети, протоколи кодування, додаткові аналітичні матеріали, документи та інші допоміжні матеріали, необхідні для підтвердження або відтворюваності проведеного дослідження, доцільно подавати в додатках.

4.2. Анотація

Анотація є стислою характеристикою кваліфікаційної магістерської роботи, яка дає узагальнене уявлення про її зміст, спрямованість і основні результати. Анотація подається державною мовою, її обсяг має становити **1,0–2,0 тис. друкованих знаків**.

Відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти у Державному університеті економіки і технологій анотація має містити:

- відомості про обсяг кваліфікаційної магістерської роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків та використаних джерел;
- стислий виклад актуальності теми;
- мету дослідження;
- використані методи дослідження;
- основні результати дослідження;
- рекомендації щодо практичного використання результатів — за наявності, зокрема відомості про їх упровадження;
- ключові слова.

Анотацію доцільно готувати після завершення основного тексту кваліфікаційної магістерської роботи, коли остаточно визначено її зміст і сформульовано результати дослідження. Анотація не повинна дублювати вступ або висновки, містити розгорнутий огляд літератури, детальний опис структури роботи чи загальні твердження, які не характеризують проведене дослідження.

Основну увагу в анотації слід приділяти тому, **яку проблему досліджено, з якою метою, якими методами та які основні результати отримано**. Формулювання результатів має відображати фактичний внесок здобувача та відповідати змісту кваліфікаційної магістерської роботи. Не слід підмінювати результати переліком виконаних дій на кшталт «розглянуто теоретичні підходи», «проаналізовано джерела», якщо вони не дають уявлення про те, що саме встановлено за результатами дослідження.

Відомості про роботу доцільно подавати за такою моделлю:

Обсяг роботи: ____ сторінок, ____ рисунків, ____ таблиць, ____ додатків, ____ використаних джерел.

Актуальність теми стисло характеризується через проблему, що зумовила необхідність проведення дослідження.

Мета дослідження наводиться відповідно до формулювання, поданого у вступі кваліфікаційної магістерської роботи.

Методи дослідження зазначаються лише ті, які фактично були застосовані для отримання та аналізу результатів.

Основні результати дослідження стисло відображають найбільш значущі результати проведеного здобувачем аналізу та розроблений власний прикладний результат.

Рекомендації щодо практичного використання результатів зазначаються за наявності; відомості про впровадження результатів наводяться лише за умови їх фактичного підтвердження.

Після тексту анотації наводяться **ключові слова** — від п'яти до десяти слів або словосполучень, які мають відповідати змісту роботи, відображати її основну тематику та забезпечувати можливість тематичного пошуку. Ключові слова подаються у називному відмінку, в одному рядку через кому та розташовуються **в алфавітному порядку**.

Анотація має бути змістовно узгоджена з остаточною версією кваліфікаційної магістерської роботи: зазначені в ній мета, методи та результати не повинні відрізнятися від відповідних положень основного тексту.

4.3. Зміст та перелік скорочень, умовних позначень і термінів

Зміст відображає структуру кваліфікаційної магістерської роботи та послідовність розміщення її складових. Він має відповідати фактичній структурі остаточної версії роботи.

У змісті послідовно зазначаються:

- вступ;
- назви всіх розділів і підрозділів основної частини;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Навпроти кожного структурного елемента зазначається номер сторінки, з якої він починається. Назви розділів і підрозділів у змісті мають **повністю відповідати їх назвам в основному тексті роботи**. Не допускаються скорочення, переформулювання або використання різних варіантів назв одного й того самого структурного елемента.

Назви розділів і підрозділів мають відображати їх фактичний зміст і логіку дослідження. Не рекомендується використовувати надто загальні назви, які не дають уявлення про предмет розгляду, а також дослівно повторювати назву кваліфікаційної магістерської роботи в назвах окремих розділів. Формулювання назв підрозділів має демонструвати послідовне розкриття відповідної частини дослідницької проблеми.

Перелік скорочень, умовних позначень і термінів подається за необхідності, якщо в роботі систематично використовуються спеціальні або маловідомі скорочення, аббревіатури, умовні позначення чи терміни, що потребують пояснення. Відповідно до Положення цей структурний елемент не є обов'язковим для кожної кваліфікаційної роботи.

У переліку наводяться скорочення, позначення або термін та його повне розшифрування чи пояснення. Загальновживані скорочення до переліку не включаються. Якщо спеціальне скорочення використовується лише кілька разів, його повну назву та скорочення доцільно навести при першому згадуванні в тексті.

4.4. Вступ

Вступ має стисло й послідовно представити задум кваліфікаційного дослідження та показати логічний зв'язок між дослідницькою проблемою, метою, завданнями, об'єктом і предметом, методами та результатами роботи.

У вступі кваліфікаційної магістерської роботи мають бути представлені такі основні елементи.

Актуальність теми та дослідницька проблема. Актуальність має пояснювати, чому визначена проблема потребує дослідження в сучасних умовах та яке значення її вивчення має для сфери міжнародних комунікацій. Її обґрунтування не повинно зводитися до загальних тверджень про важливість комунікацій, глобалізацію, цифровізацію чи інші широкі тенденції. Необхідно окреслити конкретну проблему, суперечність, недостатньо досліджений аспект або практичну потребу, на вирішення якої спрямована робота.

Мета дослідження визначає кінцевий результат, якого передбачається досягти в роботі. Вона має безпосередньо впливати з дослідницької проблеми та відповідати темі роботи.

Завдання дослідження конкретизують мету та визначають послідовність її досягнення. Вони мають відображати основні етапи дослідження — від теоретико-методологічного опрацювання проблеми та проведення емпіричного дослідження до інтерпретації отриманих результатів і розроблення власних пропозицій. Кожне поставлене завдання має отримати вирішення у роботі та бути відображене у висновках.

Об'єкт дослідження — процес або явище, у межах якого виникає досліджувана проблема.

Предмет дослідження — конкретний аспект, властивість, взаємозв'язок, механізм або процес у межах об'єкта, який безпосередньо досліджується у кваліфікаційній магістерській роботі. Предмет має бути вужчим за об'єкт і змістовно відповідати темі роботи.

Конкретна міжнародна компанія, міжнародна організація, державна інституція, комунікаційна кампанія, сукупність кейсів, повідомлень, документів чи інших матеріалів, на основі яких проводиться дослідження, не обов'язково є його об'єктом. Залежно від дизайну роботи вони можуть становити її емпіричну базу.

Приклад узгодження теми, мети, об'єкта і предмета дослідження

Тема: «Стратегічне управління кризовими комунікаціями міжнародних компаній».

Мета дослідження — обґрунтувати напрями удосконалення стратегічного управління кризовими комунікаціями міжнародних компаній на основі дослідження сучасних підходів і практик реагування на комунікаційні кризи.

Об'єкт дослідження — процес стратегічного управління кризовими комунікаціями міжнародних компаній.

Предмет дослідження — підходи, інструменти та практики планування,

реалізації й оцінювання кризових комунікацій міжнародних компаній.

Наведений приклад є орієнтиром для розуміння логіки формулювання складових дослідження і не є універсальним шаблоном; конкретні формулювання визначаються темою, дослідницькою проблемою та дизайном кваліфікаційної магістерської роботи.

Методи дослідження зазначаються із поясненням того, для вирішення яких завдань вони були застосовані. Не слід наводити формальний перелік загальнонаукових і спеціальних методів, якщо їх фактичне використання та роль у дослідженні неможливо простежити. Детальні вимоги до вибору й обґрунтування методів наведено в розділі 5 цих Методичних рекомендацій.

Інформаційна та емпірична база дослідження стисло характеризує основні групи джерел і даних, використаних у роботі. Слід розрізняти наукові та інші інформаційні джерела, що забезпечують теоретичне й контекстуальне підґрунтя дослідження, та матеріали і дані, які безпосередньо аналізуються для отримання власних емпіричних результатів.

Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю використання сформульованих рекомендацій, моделей, стратегій, методичних підходів, систем оцінювання або інших розроблених здобувачем результатів у відповідній сфері професійної діяльності. Відомості про впровадження результатів зазначаються лише за наявності фактичного підтвердження.

Апробація результатів та участь у дослідницьких проєктах зазначаються за наявності. Можуть бути наведені відомості про представлення результатів дослідження на наукових конференціях, семінарах та інших наукових заходах, їх публікацію, а також про виконання роботи в межах науково-дослідних, грантових або інших проєктів, якщо результати кваліфікаційної магістерської роботи безпосередньо з ними пов'язані.

Структура та обсяг роботи характеризуються наприкінці вступу із зазначенням основних структурних частин та кількісних характеристик кваліфікаційної магістерської роботи.

Усі елементи вступу мають бути взаємоузгодженими: **дослідницька проблема визначає мету; мета конкретизується у завданнях; об'єкт і предмет окреслюють межі дослідження; методи та емпірична база забезпечують отримання результатів; висновки й пропозиції відповідають поставленим завданням.**

4.5. Теоретико-методологічний розділ

Перший розділ кваліфікаційної магістерської роботи має сформувати **теоретико-методологічну основу дослідження**, необхідну для подальшого аналізу визначеної проблеми та інтерпретації отриманих емпіричних результатів.

У розділі здобувач має критично опрацювати наукові підходи, концепції, теорії та моделі, релевантні темі роботи; уточнити основні поняття і категорії дослідження; зіставити наявні наукові позиції та визначити ті теоретичні положення, на які спиратиметься власне дослідження.

Зміст теоретико-методологічного розділу визначається темою роботи, однак доцільно передбачити:

- розкриття сутності та змісту ключових понять дослідження;
- критичний аналіз сучасних наукових підходів до досліджуваної проблеми;
- розгляд і зіставлення релевантних теорій, концепцій та моделей;
- визначення теоретико-методологічних положень, які становитимуть основу емпіричного дослідження.

Теоретико-методологічний розділ **не повинен бути компілятивним**

оглядом літератури або послідовним переказом позицій окремих авторів. Опрацювання джерел має супроводжуватися їх критичним зіставленням, узагальненням та аргументованим визначенням позиції, на якій ґрунтуватиметься подальше дослідження.

Особливу увагу слід приділяти зв'язку теоретичних положень із наступним емпіричним дослідженням. Теорії, моделі, типології та категорії, розглянуті в першому розділі, мають виконувати аналітичну функцію: бути основою для формування дослідницьких питань, визначення критеріїв аналізу, інтерпретації даних або обґрунтування власних пропозицій.

Під час підготовки розділу пріоритет слід надавати **науковим публікаціям і першоджерелам** — науковим статтям, монографіям, працям авторів відповідних теорій і моделей, а також, залежно від теми, документам міжнародних організацій, стандартам та іншим авторитетним джерелам. Вимоги до добору й використання джерел детальніше визначено в розділі 6 цих Методичних рекомендацій.

Наприкінці розділу доцільно узагальнити теоретико-методологічні положення, які безпосередньо використовуватимуться в подальшому дослідженні.

Орієнтовний обсяг теоретико-методологічного розділу — до 25 сторінок.

4.6. Аналітико-дослідницький розділ

Другий розділ кваліфікаційної магістерської роботи має містити **власне емпіричне дослідження здобувача**, спрямоване на отримання, аналіз та інтерпретацію даних відповідно до визначеної дослідницької проблеми, мети і завдань роботи. Саме цей розділ має продемонструвати здатність здобувача самостійно застосовувати обґрунтовані методи дослідження та формулювати висновки на основі отриманих результатів.

Зміст аналітико-дослідницького розділу визначається дизайном конкретного дослідження. У ньому мають бути представлені:

- методологія та організація емпіричного дослідження: використані методи, критерії та показники аналізу, принципи формування вибірки або відбору кейсів, часові та інші межі дослідження;
- характеристика емпіричної бази та джерел даних;
- результати проведеного дослідження, представлені у формі, що відповідає застосованим методам;
- аналіз та інтерпретація отриманих результатів із виявленням закономірностей, тенденцій, відмінностей, взаємозв'язків, проблем або інших значущих характеристик досліджуваного явища;
- узагальнення основних результатів, які створюють підґрунтя для розроблення пропозицій у третьому розділі.

Емпіричне дослідження може ґрунтуватися на кількісних, якісних або змішаних методах. Залежно від теми роботи можуть використовуватися контент-аналіз, порівняльний аналіз, кейс-стаді, аналіз документів і комунікаційних матеріалів, опитування, інтерв'ю, аналіз цифрових даних та метрик, статистичні методи та інші методи, що відповідають дослідницькій проблемі. Вибір конкретних методів має бути обґрунтованим; детальні вимоги до методології дослідження наведено в розділі 5 цих Методичних рекомендацій.

Аналітико-дослідницький розділ **не повинен зводитися до опису міжнародної компанії, організації, державної інституції чи іншого обраного кейсу, переказу інформації з офіційних вебсайтів, звітів або інших джерел.** Відомості про досліджувані організації, кейси чи контекст наводяться лише в обсязі, необхідному для проведення та розуміння власного аналізу.

Результати дослідження мають бути представлені прозоро та давати

можливість простежити зв'язок між використаними даними, застосованими методами й сформульованими висновками. Таблиці, рисунки, результати кодування, порівняльні матриці та інші аналітичні матеріали повинні не лише ілюструвати текст, а бути складовою аргументації та аналізуватися автором роботи.

Інтерпретація результатів передбачає не лише констатацію отриманих даних, а й пояснення їх значення для досліджуваної проблеми. За необхідності результати співвідносяться з теоретичними положеннями, моделями та результатами попередніх досліджень, розглянутими у першому розділі.

Наприкінці розділу мають бути узагальнені основні результати проведеного дослідження та визначені проблеми, закономірності, чинники або інші положення, які становитимуть **аналітичну основу для розроблення власних пропозицій у третьому розділі**.

Орієнтовний обсяг аналітико-дослідницького розділу — до 25 сторінок.

4.7. Конструктивний розділ

Третій розділ кваліфікаційної магістерської роботи має містити **власний прикладний результат здобувача**, розроблений на основі теоретико-методологічних положень і результатів емпіричного дослідження, представлених у попередніх розділах.

Зміст конструктивного розділу визначається темою, дослідницькою проблемою та отриманими результатами. Власний прикладний результат може бути представлений у формі:

- практичних рекомендацій щодо вирішення виявленої проблеми або удосконалення досліджуваних комунікаційних практик;
- комунікаційної стратегії або її окремих складових;
- моделі, алгоритму, механізму чи методичного підходу;
- системи критеріїв і показників для аналізу або оцінювання комунікацій;
- рекомендацій щодо удосконалення взаємодії зі стейкхолдерами, кризових, корпоративних, цифрових, ESG-комунікацій, комунікацій міжнародних організацій, публічної дипломатії чи інших напрямів відповідно до теми роботи;
- іншого обґрунтованого прикладного рішення, що відповідає меті та результатам дослідження.

Пропозиції мають **безпосередньо впливати з результатів аналітико-дослідницького розділу**. Для кожної суттєвої рекомендації або запропонованого рішення має бути зрозуміло, яку виявлену проблему, обмеження, потребу чи можливість воно враховує. Не допускається формулювання пропозицій, які не мають належного обґрунтування результатами проведеного дослідження.

Конструктивний розділ не повинен зводитися до загальних рекомендацій на кшталт «покращити комунікацію», «активніше використовувати соціальні мережі», «підвищити рівень взаємодії зі стейкхолдерами» або «впроваджувати сучасні технології». Пропозиції мають бути **конкретними, аргументованими та придатними для практичного використання**.

Залежно від характеру запропонованого рішення доцільно визначити його мету, цільові аудиторії або стейкхолдерів, основні складові та послідовність реалізації, необхідні інструменти й ресурси, очікувані результати, а також критерії або показники їх оцінювання. Конкретний склад таких елементів визначається змістом розробленого рішення і не є однаковим для всіх кваліфікаційних робіт.

Якщо здобувач пропонує авторську модель, стратегію, алгоритм, систему оцінювання чи інший комплексний інструмент, необхідно пояснити **логіку його побудови, складові, взаємозв'язки між ними та порядок практичного застосування**. Графічне представлення моделі або алгоритму має супроводжуватися змістовним поясненням, а не замінювати його.

За можливості доцільно оцінити **умови реалізації, потенційні обмеження та очікувані результати** запропонованих рішень. Якщо фактичне впровадження або перевірка результативності розроблених пропозицій не здійснювалися, не слід подавати їх результативність як доведений факт.

Наприкінці розділу узагальнюються основні розроблені пропозиції та визначається їх зв'язок із результатами проведеного дослідження.

Орієнтовний обсяг конструктивного розділу — до 20 сторінок.

4.8. Висновки

Висновки є завершальною змістовою частиною кваліфікаційної магістерської роботи, у якій узагальнюються **основні результати проведеного дослідження** та показується ступінь досягнення його мети і виконання поставлених завдань.

Висновки мають формуватися на основі результатів, отриманих у роботі, та бути безпосередньо пов'язаними із завданнями дослідження, визначеними у вступі. **Кожне поставлене завдання має отримати змістовну відповідь у висновках.**

У висновках необхідно:

- узагальнити найбільш значущі теоретичні та методологічні результати дослідження;
- представити основні результати проведеного емпіричного дослідження, зокрема виявлені закономірності, тенденції, проблеми, відмінності, взаємозв'язки або інші суттєві результати відповідно до теми роботи;
- сформулювати власні висновки, що випливають з аналізу та інтерпретації отриманих даних;
- стисло представити розроблені у конструктивному розділі пропозиції, рекомендації, моделі, стратегії, методичні підходи або інші прикладні результати;
- за необхідності окреслити обмеження проведеного дослідження та можливі напрями подальшого вивчення проблеми.

Висновки **не повинні бути механічним повторенням змісту розділів** або переліком виконаних дій на кшталт «проаналізовано», «розглянуто», «досліджено», «визначено». Формулювання мають відображати не те, **що робив здобувач**, а те, **що в результаті цього було встановлено, обґрунтовано або розроблено.**

Наприклад, замість формулювання:

«У роботі проаналізовано кризові комунікації міжнародних компаній»
доцільно сформулювати змістовний результат:

«Порівняльний аналіз досліджуваних кейсів засвідчив, що своєчасність первинної реакції, узгодженість повідомлень і відповідність комунікаційної стратегії типу кризи є ключовими чинниками, що визначають характер подальшої взаємодії компанії зі стейкхолдерами».

Наведений приклад демонструє принцип формулювання висновку; конкретні твердження мають ґрунтуватися виключно на результатах, фактично отриманих у відповідному дослідженні.

У висновках **не наводяться нові дані, джерела, теоретичні положення чи пропозиції**, які не були представлені та обґрунтовані в основній частині роботи. Висновки мають бути конкретними, аргументованими та узгодженими з метою, завданнями і результатами дослідження.

4.9. Список використаних джерел

Список використаних джерел має відображати фактичну джерельну базу кваліфікаційної магістерської роботи. До нього включаються джерела, які були використані під час підготовки роботи та на які є посилання в її тексті.

Список використаних джерел формується у порядку появи посилань на

них у тексті кваліфікаційної магістерської роботи. Такий спосіб формування списку передбачений Положенням про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти ДУЕТ.

Бібліографічний опис джерел оформлюється відповідно до вимог чинного Національного стандарту України ДСТУ «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерельна база має відповідати темі, меті та методології дослідження і може включати наукові статті, монографії, офіційні документи, міжнародні стандарти, нормативно-правові акти, звіти міжнародних організацій, аналітичні матеріали, статистичні дані, корпоративні документи та інші достовірні джерела.

Під час формування джерельної бази слід надавати перевагу актуальним науковим публікаціям, першоджерелам та авторитетним офіційним джерелам. Для досліджень у сфері міжнародних комунікацій важливим є використання релевантних іншомовних наукових та професійних джерел.

Не допускається включення до списку джерел, які фактично не використовувалися у роботі, а також джерел, достовірність або походження яких неможливо встановити. Бібліографічні відомості мають бути перевірені здобувачем за першоджерелом.

Детальні вимоги до добору, оцінювання та використання джерел, академічного цитування та перевірки інформації наведено в розділі 6 цих Методичних рекомендацій.

4.10. Додатки

Додатки є необов'язковим структурним елементом кваліфікаційної магістерської роботи та подаються за необхідності. До них виносяться допоміжні або додаткові матеріали, які є важливими для розуміння, перевірки чи підтвердження результатів дослідження, але переважали б основний текст роботи.

У додатках можуть розміщуватися:

- анкети, гайди інтерв'ю та інший дослідницький інструментарій;
- розгорнуті таблиці, масиви даних і результати їх опрацювання;
- матеріали контент-аналізу, кодувальні схеми, матриці аналізу та порівняння;
- додаткові статистичні, аналітичні та графічні матеріали;
- документи, комунікаційні матеріали або їх фрагменти, що становлять частину емпіричної бази дослідження;
- деталізовані матеріали розроблених здобувачем моделей, стратегій, алгоритмів, методичних підходів та інших прикладних результатів;
- інші матеріали, безпосередньо пов'язані з проведенням дослідженням.

В основному тексті роботи мають бути **посилання на відповідні додатки**. Матеріали, винесені в додатки, повинні бути пов'язані зі змістом роботи та фактично використовуватися під час проведення дослідження, обґрунтування його результатів або розроблення пропозицій.

Не слід переносити до додатків матеріали лише з метою збільшення обсягу роботи або подавати значні масиви інформації, які не аналізуються і не використовуються в дослідженні.

Основні результати дослідження, необхідні для розуміння аргументації та висновків автора, мають бути представлені в основному тексті роботи; **додатки доповнюють його, але не замінюють змістовного викладу й аналізу результатів.**

Вимоги до оформлення, позначення та розміщення додатків наведено в розділі 7 цих Методичних рекомендацій.

5. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

5.1. Дослідницька проблема, дослідницькі питання та логіка дослідження

Кваліфікаційна магістерська робота має будуватися навколо **чітко визначеної дослідницької проблеми**. Актуальність теми характеризує її значущість, тоді як дослідницька проблема конкретизує, **що саме потребує дослідження, пояснення, оцінювання або вирішення**.

Дослідницька проблема може бути пов'язана з недостатньою вивченістю певного явища або процесу, суперечностями між наявними теоретичними підходами чи результатами попередніх досліджень, появою нових явищ і практик, необхідністю пояснення виявлених відмінностей або взаємозв'язків, а також із практичною проблемою, розв'язання якої потребує отримання та аналізу емпіричних даних.

Під час визначення дослідницької проблеми здобувачеві необхідно з'ясувати, **що вже відомо про досліджуване явище, що залишається недостатньо з'ясованим і чому отримання відповіді на це питання є важливим**. Тому дослідницька проблема формується не ізольовано, а на основі опрацювання наукової літератури, аналізу відповідного професійного та суспільного контексту й попереднього ознайомлення з доступною емпіричною базою.

Для конкретизації дослідницької проблеми формулюються **дослідницькі питання**. Вони визначають, що саме здобувач прагне з'ясувати у процесі дослідження, та орієнтують подальший вибір дизайну дослідження, методів збирання й аналізу даних та способів інтерпретації отриманих результатів.

Дослідницькі питання мають:

- безпосередньо впливати з визначеної дослідницької проблеми та відповідати меті роботи;
- бути достатньо конкретними для проведення дослідження в межах кваліфікаційної магістерської роботи;
- передбачати отримання відповіді шляхом дослідження та аналізу емпіричних даних, а не лише відтворення інформації з наукових чи інших джерел;
- бути узгодженими з доступною емпіричною базою та можливими методами дослідження;
- бути взаємопов'язаними та спрямованими на розкриття різних аспектів однієї дослідницької проблеми.

Формулювання дослідницьких питань залежить від характеру дослідження. Вони можуть бути спрямовані на **опис і систематизацію характеристик досліджуваного явища, порівняння об'єктів або практик, виявлення відмінностей і закономірностей, дослідження взаємозв'язків, пояснення причин або механізмів, оцінювання результатів, дослідження особливостей певного процесу чи явища**. Характер дослідницьких питань має враховувати обраний дослідницький підхід та можливості отримання необхідних даних.

Наприклад, для теми **«Стратегічне управління кризовими комунікаціями міжнародних компаній»** дослідницькі питання можуть бути сформульовані таким чином:

- Які відмінності у підходах міжнародних компаній до кризових комунікацій виявляються у досліджуваних кейсах?
- Які чинники пов'язані з результативністю кризових комунікацій у досліджуваних випадках?
- Які виявлені практики та закономірності можуть бути враховані під час удосконалення стратегічного управління кризовими комунікаціями міжнародних компаній?

Наведені питання є прикладом принципу їх формулювання, а не

універсальним шаблоном. Зміст і кількість дослідницьких питань визначаються проблемою, метою та дизайном конкретного дослідження.

Дослідницькі питання не замінюють мету і завдання кваліфікаційної магістерської роботи. Мета визначає загальний результат, якого прагне досягти здобувач; завдання конкретизують основні етапи його досягнення; дослідницькі питання визначають, що саме необхідно з'ясувати шляхом проведення дослідження.

Залежно від дослідницького підходу поряд із дослідницькими питаннями можуть формулюватися **гіпотези**. Їх використання є доцільним насамперед у дослідженнях, спрямованих на перевірку передбачуваних зв'язків або відмінностей за допомогою кількісних даних. Для якісних досліджень центральну роль, як правило, відіграють відкриті дослідницькі питання. Тому формулювання гіпотези **не є обов'язковою вимогою для кожної кваліфікаційної магістерської роботи**, а визначається логікою та дизайном конкретного дослідження.

Усі компоненти дослідження мають утворювати **узгоджену методологічну систему**. Дослідницька проблема, мета, дослідницькі питання, теоретико-методологічна основа, методи та емпіричні дані мають відповідати один одному. Обрані методи повинні забезпечувати можливість отримати й проаналізувати дані, необхідні для відповіді на дослідницькі питання, а отримані результати — бути достатніми для формулювання обґрунтованих висновків і власних пропозицій.

Загальну логіку кваліфікаційного дослідження можна представити таким чином:

дослідницька проблема → мета та дослідницькі питання → теоретико-методологічна основа → дизайн і методи дослідження → емпіричні дані → аналіз та інтерпретація результатів → висновки → власний прикладний результат.

Проведення дослідження не завжди є суто лінійним процесом. У ході опрацювання наукових джерел, уточнення емпіричної бази або застосування обраних методів окремі елементи дослідницького дизайну можуть потребувати обґрунтованого уточнення. Важливо, щоб у завершній кваліфікаційній магістерській роботі всі компоненти дослідження утворювали **послідовну, прозору та методологічно узгоджену систему**.

5.2. Дизайн дослідження

Дизайн дослідження визначає **загальну логіку та спосіб організації дослідження**, за допомогою яких здобувач планує отримати обґрунтовані відповіді на сформульовані дослідницькі питання. Він поєднує дослідницьку проблему і питання з вибором даних, методів їх збирання та аналізу, меж дослідження і процедур інтерпретації результатів.

Дизайн дослідження має визначатися **характером дослідницької проблеми та дослідницьких питань**, а не прагненням застосувати певний метод або використати доступні дані. Обраний дизайн повинен забезпечувати можливість отримання інформації, необхідної для досягнення мети роботи та формулювання обґрунтованих висновків.

Залежно від характеру дослідницьких питань, типу даних і способів їх аналізу кваліфікаційне дослідження може ґрунтуватися на **якісному, кількісному або змішаному підході**. Таке розмежування є усталеним у сучасній методології досліджень.

Якісний підхід доцільний, коли дослідження спрямоване на поглиблене розуміння змісту, особливостей, контексту або механізмів певного явища чи процесу. У дослідженнях міжнародних комунікацій він може застосовуватися, зокрема, для аналізу комунікаційних стратегій і практик, повідомлень, наративів,

документів, кейсів, досвіду та позицій учасників комунікаційних процесів.

Кількісний підхід доцільний, коли дослідження передбачає вимірювання визначених характеристик, аналіз їх розподілу, частоти, динаміки, відмінностей або взаємозв'язків із використанням кількісних даних. Він може застосовуватися, наприклад, під час опрацювання результатів опитувань, статистичних даних, цифрових метрик або результатів формалізованого контент-аналізу.

Змішаний підхід передбачає обґрунтоване поєднання якісних і кількісних даних та відповідних способів їх аналізу в межах одного дослідження. Його застосування є доцільним тоді, коли поєднання різних типів даних дає змогу повніше відповісти на дослідницькі питання, ніж використання лише одного підходу. Саме інтеграція якісної та кількісної складових, а не проста наявність у роботі різних видів даних, визначає змішаний дизайн.

У межах обраного підходу здобувач визначає **конкретну стратегію організації дослідження**, яка відповідає поставленим питанням. Для кваліфікаційних робіт у сфері міжнародних комунікацій можуть застосовуватися, зокрема, дослідження окремого випадку або декількох випадків (**case study / multiple case study**), порівняльне дослідження, опитування, дослідження на основі аналізу документів і комунікаційних матеріалів, а також інші стратегії, що відповідають проблемі та меті конкретної роботи. Case study належить до визнаних дизайнів якісного дослідження, поряд з іншими стратегіями; кількісні дизайни, своєю чергою, можуть включати, наприклад, survey research.

Вибір дослідницького дизайну має передбачати визначення **меж дослідження**. Залежно від теми такими межами можуть бути:

- часовий період, охоплений дослідженням;
- країни, регіони або інші географічні межі;
- міжнародні компанії, організації, інституції, програми, кампанії або кейси, що досліджуються;
- цільові аудиторії або групи стейкхолдерів;
- комунікаційні канали, платформи, документи, повідомлення чи інші матеріали;
- сукупність респондентів або інших одиниць дослідження.

Межі мають бути **обґрунтованими**, а не випадковими. Здобувач повинен пояснити, чому для дослідження обрано саме відповідний період, кейси, організації, аудиторії, матеріали або інші одиниці аналізу. Обсяг емпіричної бази має бути достатнім для відповіді на дослідницькі питання, але реалістичним з огляду на мету, строки та можливості виконання кваліфікаційної магістерської роботи.

Під час планування дизайну необхідно також визначити **одиницю або одиниці аналізу** — тобто те, щодо чого безпосередньо здійснюється збирання, систематизація та інтерпретація даних. Ними залежно від теми можуть бути, наприклад, окремі компанії або організації, комунікаційні кампанії, кризові ситуації, повідомлення, публікації, документи, наративи, респонденти, групи стейкхолдерів чи інші об'єкти, що відповідають дослідницьким питанням.

Необхідно розрізняти **дизайн дослідження і методи дослідження**. Дизайн визначає загальну логіку організації дослідження, тоді як методи визначають конкретні способи отримання й аналізу даних. Наприклад, порівняльне дослідження кількох кейсів визначає загальну організацію дослідження, а контент-аналіз документів, аналіз цифрових даних або інтерв'ю можуть бути методами отримання та аналізу інформації в його межах. Конкретні методи дослідження розглядаються у підрозділі 5.3.

Обраний дизайн має бути **реалістичним і здійсненним**. Під час його планування здобувачеві необхідно враховувати доступність даних, можливість отримання доступу до респондентів або документів, часові обмеження, необхідні

ресурси, етичні вимоги та можливі обмеження дослідження.

Опис дизайну в кваліфікаційній магістерській роботі має давати змогу зрозуміти:

що досліджується → чому обрано саме ці об'єкти, кейси або учасників → у яких межах проводиться дослідження → які дані необхідні → яким чином вони будуть отримані та проаналізовані → як це дасть змогу відповісти на дослідницькі питання.

Дослідницький дизайн є обґрунтованим тоді, коли його складові утворюють цілісну систему і дають можливість простежити зв'язок між **дослідницькими питаннями, емпіричними даними, методами аналізу та отриманими висновками.**

5.3. Методи дослідження

Методи дослідження визначають конкретні способи **отримання, систематизації, аналізу та інтерпретації даних**, необхідних для відповіді на дослідницькі питання та виконання поставлених завдань. Їх вибір має відповідати дослідницькій проблемі, дизайну дослідження, характеру емпіричних даних та очікуваним результатам.

У кваліфікаційній магістерській роботі методи мають обиратися **не за принципом формального переліку**, а відповідно до їх функції в конкретному дослідженні. Здобувач повинен розуміти й пояснювати, для отримання або аналізу яких даних використано кожний метод і яким чином результати його застосування сприяють відповіді на дослідницькі питання.

Залежно від дизайну та завдань дослідження можуть застосовуватися **якісні, кількісні або поєднані методи**. Для досліджень у сфері міжнародних комунікацій, зокрема, можуть бути використані:

- **аналіз документів** — для систематичного дослідження стратегій, політик, звітів, офіційних заяв, нормативних та інших документів;
- **контент-аналіз** — для систематизованого дослідження змісту комунікаційних матеріалів відповідно до визначених категорій та одиниць аналізу;
- **якісний аналіз змісту** — для поглибленого виявлення смислів, тем, способів аргументації та особливостей представлення досліджуваних явищ у текстових, візуальних або цифрових матеріалах;
- **порівняльний аналіз** — для встановлення спільних і відмінних характеристик досліджуваних кейсів, стратегій, практик, організацій, кампаній або інших одиниць аналізу за визначеними критеріями;
- **кейс-аналіз** — для поглибленого дослідження окремого випадку або декількох випадків з урахуванням їх контексту;
- **опитування** — для отримання стандартизованих даних щодо думок, оцінок, досвіду, установок або поведінки визначеної сукупності респондентів;
- **інтерв'ю** — для отримання поглибленої інформації про досвід, позиції, оцінки та інтерпретації учасників або експертів;
- **аналіз статистичних і цифрових даних** — для дослідження кількісних характеристик, динаміки, відмінностей, взаємозв'язків та інших параметрів досліджуваних процесів;
- інші методи, використання яких обґрунтоване дослідницькими питаннями та дизайном конкретної роботи.

Наведений перелік **не є вичерпним або обов'язковим набором методів**. Здобувач обирає лише ті методи, які необхідні для проведення конкретного дослідження. Використання більшої кількості методів саме по собі не підвищує якість кваліфікаційної роботи.

Для кожного методу має бути визначено **процедуру його застосування**.

Недостатньо зазначити, що в роботі використано, наприклад, контент-аналіз, порівняльний аналіз або опитування. Необхідно пояснити, **що саме аналізувалося, за якими критеріями або категоріями, на якому масиві даних та яким чином отримані результати були опрацьовані й інтерпретовані.**

Наприклад, якщо використовується контент-аналіз комунікацій міжнародних компаній, у роботі мають бути визначені щонайменше досліджуваний масив матеріалів, часові межі, одиниці аналізу, категорії або критерії кодування та спосіб узагальнення отриманих результатів. Якщо проводиться порівняльний аналіз декількох кейсів, необхідно обґрунтувати критерії їх відбору та сформулювати **спільні критерії порівняння**, які застосовуються до всіх досліджуваних випадків.

У разі проведення опитування або інтерв'ю необхідно обґрунтувати **вибір учасників дослідження, спосіб їх залучення, зміст дослідницького інструментарію та процедуру аналізу отриманих даних.** Питання анкети або інтерв'ю мають бути пов'язані з дослідницькими питаннями роботи, а не формуватися як довільний перелік запитань.

Якщо використовуються кількісні методи аналізу, здобувач має зазначити, **які показники або змінні аналізуються, які способи статистичного опрацювання застосовуються та чому вони відповідають характеру даних і поставленим дослідницьким питанням.** Отримані числові результати потребують змістовної інтерпретації в контексті досліджуваної проблеми.

Використання декількох джерел даних або методів може сприяти більш повному дослідженню проблеми та зіставленню отриманих результатів. Водночас таке поєднання має бути **методологічно обґрунтованим**: кожний додатковий метод повинен виконувати визначену функцію в дослідженні, а не використовуватися лише для збільшення їх кількості.

Опис методів у кваліфікаційній магістерській роботі має забезпечувати достатню **прозорість дослідницької процедури**: читач повинен розуміти, які дані були отримані або відібрані, яким способом вони аналізувалися та на якій підставі сформульовано відповідні результати й висновки.

5.4. Інформаційна та емпірична база дослідження

Інформаційна та емпірична база кваліфікаційної магістерської роботи формується відповідно до дослідницької проблеми, поставлених питань, обраного дизайну та методів дослідження. Використані джерела і дані мають бути достатніми для проведення дослідження, обґрунтування отриманих результатів і формулювання висновків.

Доцільно розрізняти **інформаційну та емпіричну базу дослідження.**

Інформаційна база охоплює джерела, що використовуються для формування теоретичного, методологічного та контекстуального підґрунтя дослідження. До неї можуть належати наукові статті та монографії, офіційні документи, нормативно-правові акти, міжнародні стандарти, документи міжнародних організацій, аналітичні звіти, статистичні матеріали та інші джерела, необхідні для розуміння досліджуваної проблеми.

Емпірична база — це сукупність даних і матеріалів, які безпосередньо відбираються, збираються, систематизуються та аналізуються здобувачем для отримання відповідей на дослідницькі питання.

У дослідженнях міжнародних комунікацій емпіричну базу можуть становити, зокрема:

- матеріали комунікаційних кампаній, офіційні заяви, пресрелізи, публікації та повідомлення;
- корпоративні звіти, стратегії, політики та інші документи компаній і організацій;

- матеріали вебсайтів, цифрових платформ і соціальних медіа;
- документи та комунікаційні матеріали міжнародних організацій, державних органів та інших інституцій;
- статистичні та відкриті дані, цифрові показники й метрики;
- результати опитувань, інтерв'ю, спостережень або інших способів збирання даних, проведених здобувачем;
- матеріали окремих кейсів або сукупності кейсів, відібраних відповідно до дизайну дослідження;
- інші дані та матеріали, безпосередньо пов'язані з дослідницькими питаннями.

Емпіричні дані можуть бути **первинними або вторинними**.

Первинні дані збираються здобувачем безпосередньо для виконання конкретного дослідження. До них можуть належати, наприклад, результати проведеного здобувачем опитування, інтерв'ю, спостереження або іншої процедури збирання даних.

Вторинні дані — це вже наявні дані та матеріали, створені або зібрані раніше для інших цілей, які здобувач використовує для відповіді на власні дослідницькі питання. Вторинними можуть бути як кількісні, так і якісні дані: статистичні масиви, результати попередніх досліджень, документи, звіти, архівні матеріали, тексти, цифрові матеріали та інші доступні дані.

Використання вторинних даних **не знижує самостійності або дослідницького характеру кваліфікаційної магістерської роботи**. Самостійність дослідження визначається не тим, чи створив здобувач усі дані самостійно, а тим, наскільки обґрунтовано він сформулював дослідницькі питання, сформував емпіричну базу, обрав і застосував методи аналізу, інтерпретував отримані результати та сформулював власні висновки і пропозиції.

Водночас використання готових результатів аналізу, висновків або узагальнень інших авторів **не є власним емпіричним дослідженням здобувача**. Якщо, наприклад, у роботі використовується звіт міжнародної організації, сам факт переказу його висновків не становить емпіричного дослідження. Натомість дані або матеріали такого звіту можуть стати частиною емпіричної бази, якщо здобувач самостійно аналізує їх відповідно до власних дослідницьких питань і визначеної методики.

Під час формування емпіричної бази необхідно визначити та обґрунтувати **критерії відбору даних і матеріалів**. Залежно від дизайну дослідження мають бути встановлені часові, географічні, змістові або інші межі, критерії включення та, за необхідності, виключення матеріалів, а також обсяг досліджуваного масиву.

Здобувач має забезпечити **прозорість походження емпіричних даних**. У роботі необхідно зазначати джерела їх отримання, період збирання або охоплення, принципи відбору та іншу інформацію, необхідну для розуміння того, як сформовано емпіричну базу дослідження.

Під час використання вторинних даних необхідно оцінювати їх **походження, достовірність, актуальність, повноту та придатність для відповіді на поставлені дослідницькі питання**. Слід також враховувати контекст і первинну мету створення або збирання таких даних, оскільки вони можуть впливати на можливості їх подальшої інтерпретації. Методологічна література окремо наголошує на необхідності врахування контексту створення вторинних, зокрема якісних, даних.

Якщо дослідження передбачає використання даних, отриманих від людей, персональних або конфіденційних даних, матеріалів з обмеженим доступом чи цифрових даних, здобувач має дотримуватися відповідних **етичних, правових та нормативних вимог**. Детальні вимоги щодо роботи з такими даними наведено в

розділі 6 цих Методичних рекомендацій.

Сформована емпірична база має бути **достатньою, релевантною та методологічно узгодженою** з дослідницькими питаннями і методами. Її обсяг сам по собі не є показником якості дослідження: важливими є обґрунтованість відбору матеріалів, якість даних і можливість на їх основі отримати аргументовані відповіді на поставлені дослідницькі питання.

5.5. Операціоналізація дослідження: критерії, показники та категорії аналізу

Проведення емпіричного дослідження потребує переходу від теоретичних понять і дослідницьких питань до конкретних ознак, характеристик і даних, які можуть бути виявлені, зафіксовані, проаналізовані та інтерпретовані. Такий перехід здійснюється шляхом **операціоналізації дослідження**.

Операціоналізація передбачає визначення того, **як саме досліджуване поняття, явище або процес буде представлено на емпіричному рівні**: за якими критеріями, показниками, ознаками, категоріями або іншими аналітичними параметрами воно буде досліджуватися.

Логіку операціоналізації можна представити таким чином:

досліджуване поняття або явище → його ключові характеристики → критерії, показники, ознаки або категорії аналізу → відповідні дані → процедура аналізу → інтерпретація результатів.

Конкретна форма операціоналізації залежить від дослідницького підходу, поставлених питань, характеру даних і застосовуваних методів. Тому кваліфікаційна магістерська робота **не обов'язково повинна одночасно містити критерії, кількісні показники та категорії аналізу**. Здобувач визначає ті аналітичні елементи, які відповідають логіці конкретного дослідження.

У дослідженнях, що передбачають **оцінювання або порівняння**, доцільно визначати критерії, за якими здійснюється аналіз. Критерій конкретизує характеристику або аспект досліджуваного явища, за яким здійснюється його оцінювання чи зіставлення. За необхідності критерії можуть бути представлені через один або декілька **показників (індикаторів)**, які дають змогу зафіксувати відповідну характеристику на основі доступних даних.

Наприклад, якщо досліджується результативність кризових комунікацій міжнародних компаній, недостатньо лише заявити про її оцінювання. Необхідно визначити, **за якими характеристиками вона досліджуватиметься та які дані дають можливість зробити відповідні висновки**. Такими характеристиками залежно від теоретичної основи, дослідницьких питань і доступних даних можуть бути своєчасність первинної реакції, узгодженість повідомлень, характер взаємодії зі стейкхолдерами, відповідність комунікаційної реакції типу кризи або інші обґрунтовані параметри.

У якісних дослідженнях операціоналізація може здійснюватися через визначення **категорій, ознак, тем або кодів**, за допомогою яких систематизуються й інтерпретуються досліджувані матеріали. Категорії аналізу можуть бути сформовані на основі теоретичних положень і результатів попередніх досліджень або уточнюватися й формуватися в процесі аналізу емпіричних даних. У будь-якому разі процедура їх формування та застосування має бути зрозумілою і послідовною.

Наприклад, під час дослідження стратегічних наративів міжнародних акторів категоріями аналізу залежно від поставлених дослідницьких питань можуть бути ключові теми, актори, цінності, способи визначення проблеми, образ бажаного майбутнього або інші змістові характеристики. У цьому випадку завдання дослідника полягає не в штучному перетворенні всіх характеристик на кількісні показники, а у формуванні **обґрунтованої аналітичної рамки**, яка дає змогу

послідовно досліджувати відповідний масив матеріалів.

Критерії, показники та категорії аналізу **не повинні визначатися довільно**. Їх вибір має бути обґрунтований теоретико-методологічною основою роботи, результатами попередніх досліджень, визнаними моделями, методиками або стандартами, якщо вони застосовні до досліджуваної проблеми. Якщо здобувач розробляє власну систему критеріїв чи категорій, необхідно пояснити логіку її формування та зв'язок із дослідницькими питаннями.

Водночас у якісному дослідженні частина категорій може виникати **індуктивно в процесі роботи з даними**. У такому разі здобувач має описати, як здійснювалося кодування або категоризація матеріалу, яким чином формувалися й уточнювалися категорії та як вони використовувалися під час подальшого аналізу. Така можливість є методологічно усталеною: категорії якісного аналізу можуть формуватися дедуктивно, індуктивно або шляхом поєднання обох підходів.

Для забезпечення прозорості дослідження доцільно представляти складну систему операціоналізації у вигляді **аналітичної матриці, таблиці критеріїв і показників, схеми категорій або кодової книги**. Такий інструмент може містити дослідницьке питання, досліджуване поняття або характеристику, критерії чи категорії аналізу, відповідні показники або ознаки, джерела даних і способи їх аналізу. Конкретна форма визначається характером дослідження. Coding frame/codebook у якісному аналізі саме виконує функцію документування понять, категорій і правил, за якими емпіричний матеріал класифікується та інтерпретується.

Операціоналізація має забезпечувати **простежуваність дослідницької логіки**: читач повинен розуміти, на підставі яких емпіричних ознак або даних здобувач робить відповідний аналітичний висновок. Необхідно уникати ситуацій, коли у висновках оцінюється характеристика, для дослідження якої попередньо не було визначено відповідних критеріїв, показників, категорій або інших аналітичних підстав.

Таким чином, якісна операціоналізація забезпечує зв'язок між **теоретико-методологічною основою роботи, дослідницькими питаннями, емпіричними даними та отриманими результатами** і дає можливість зробити процедуру дослідження послідовною, аргументованою та зрозумілою.

5.6. Обґрунтованість результатів та обмеження дослідження

Якість кваліфікаційного дослідження визначається не лише обсягом зібраних даних або кількістю застосованих методів, а й тим, наскільки **отримані результати та сформульовані висновки є обґрунтованими наявними даними, прозорою дослідницькою процедурою та послідовною логікою аналізу**.

Здобувач має забезпечити можливість простежити зв'язок між дослідницькими питаннями, використаними даними, застосованими методами, результатами аналізу та сформульованими висновками. Кожне суттєве твердження, що впливає з емпіричного дослідження, має спиратися на відповідні результати аналізу, а висновки не повинні виходити за межі того, що дають змогу стверджувати отримані дані.

Способи забезпечення обґрунтованості результатів залежать від **дизайну та методів конкретного дослідження**. Вони можуть передбачати:

- чітке обґрунтування критеріїв відбору кейсів, респондентів, документів, повідомлень або інших матеріалів;
- використання достатньої та релевантної емпіричної бази;
- послідовне застосування визначених критеріїв, показників, категорій або процедур аналізу;
- документування основних етапів збирання, відбору, кодування та аналізу даних;

- перевірку точності вихідних даних і коректності їх опрацювання;
- зіставлення даних із різних джерел або результатів, отриманих різними методами, якщо це відповідає дизайну дослідження;
- розгляд альтернативних пояснень отриманих результатів;
- чітке розмежування того, що безпосередньо встановлено в результаті аналізу, та авторської інтерпретації отриманих даних.

Для **кількісних досліджень** особливого значення набувають коректність вимірювання, якість і достатність даних, обґрунтованість вибірки, відповідність застосованих статистичних процедур характеру даних та дослідницьким питанням, а також коректність інтерпретації отриманих результатів.

У **якісних дослідженнях** важливими є прозорість процедури відбору й аналізу матеріалу, послідовність застосування категорій і кодів, достатність емпіричних підтверджень сформульованих інтерпретацій, увага до альтернативних пояснень та усвідомлення можливого впливу дослідника на процес аналізу. Якісне дослідження не повинно оцінюватися виключно за критеріями, характерними для кількісного підходу; способи забезпечення якості мають відповідати його методологічній логіці. Такий підхід узгоджується із сучасною методологією якісних досліджень, де валідність пов'язується, зокрема, з аналізом можливих альтернативних інтерпретацій та загроз висновкам.

У дослідженнях зі **змішаним дизайном** необхідно забезпечити належну якість як кількісної, так і якісної складових та пояснити, яким чином результати, отримані за допомогою різних підходів, поєднуються для відповіді на дослідницькі питання. Просте використання в одній роботі кількісних і якісних даних без їх змістовної інтеграції не є достатньою підставою для висновку про змішаний дизайн.

Окремою складовою методологічно коректного дослідження є визначення його **обмежень**. Обмеження — це характеристики дизайну, емпіричної бази, методів або умов проведення дослідження, які можуть впливати на можливості інтерпретації та поширення отриманих результатів.

До таких обмежень залежно від характеру роботи можуть належати обсяг і спосіб формування вибірки, кількість досліджуваних кейсів, доступність даних, часові або географічні межі, неповнота відкритої інформації, особливості використаних показників чи методів, обмеження цифрових платформ, суб'єктивність окремих оцінок або інші чинники, що мають значення для розуміння отриманих результатів.

Наявність обмежень сама по собі не свідчить про низьку якість дослідження. Практично кожне дослідження має певні межі. Методологічно важливо, щоб здобувач усвідомлював їх, відкрито зазначав і враховував під час інтерпретації результатів та формулювання висновків.

Особливо важливо уникати **необґрунтованого узагальнення результатів**. Висновки мають відповідати межах фактично проведеного дослідження. Наприклад, результати аналізу декількох відібраних кейсів міжнародних компаній не дають автоматичних підстав стверджувати, що встановлені характеристики притаманні всім міжнародним компаніям; результати опитування певної групи респондентів не можуть без належного обґрунтування поширюватися на ширшу сукупність.

Виявлені обмеження мають враховуватися і під час розроблення власних пропозицій. Якщо запропонована модель, стратегія, система критеріїв або інший прикладний результат не проходили практичної апробації, не слід стверджувати про їх доведену результативність. У такому випадку коректніше визначити **очікувані результати, умови застосування та способи подальшої перевірки** запропонованого рішення.

Таким чином, обґрунтованість результатів кваліфікаційної магістерської

роботи забезпечується не окремою формальною процедурою, а **узгодженістю всього дослідницького процесу** — від формулювання проблеми й дослідницьких питань до відбору даних, застосування методів, інтерпретації результатів та визначення меж сформульованих висновків.

Рекомендовані джерела з методології досліджень

Для поглибленого опрацювання питань формування дослідницької проблеми, розроблення дизайну дослідження, вибору методів збирання та аналізу даних, проведення якісних, кількісних і змішаних досліджень рекомендується використовувати такі джерела:

1. **Creswell J. W., Creswell J. D.** *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 6th ed. SAGE Publications, 2023.
Офіційна сторінка видання SAGE

2. **Saunders M. N. K., Lewis P., Thornhill A.** *Research Methods for Business Students*. 9th ed. Pearson, 2025.
Офіційна сторінка видання Pearson.

3. **Maxwell J. A.** *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. 3rd ed. SAGE Publications, 2013.
Офіційна сторінка видання SAGE

4. **Yin R. K.** *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. 6th ed. SAGE Publications, 2018.
Офіційна сторінка видання SAGE

5. **Creswell J. W., Poth C. N.** *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. 5th ed. SAGE Publications, 2024.
Офіційна сторінка видання SAGE

6. ДЖЕРЕЛА, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

6.1. Добір та оцінювання джерел інформації

Добір джерел для кваліфікаційної магістерської роботи має здійснюватися відповідно до дослідницької проблеми, мети, завдань і методології дослідження. Загальні вимоги до формування списку використаних джерел визначено у підрозділі 4.9 цих Методичних рекомендацій.

Під час оцінювання придатності джерела для використання в дослідженні необхідно враховувати:

- **авторитетність** — хто є автором або установою, відповідальною за створення інформації, якими є їхня компетентність і репутація;
- **достовірність** — чи можна перевірити наведені факти, дані та посилання на першоджерела;
- **актуальність** — наскільки час створення або оновлення інформації відповідає характеру досліджуваної проблеми;
- **релевантність** — наскільки джерело відповідає дослідницькій проблемі та поставленим питанням;
- **походження та мету створення** — ким, для якої аудиторії та з якою метою створено матеріал і як це може впливати на представлення інформації;
- **методологічну прозорість** — якщо джерело містить результати дослідження, статистичні або аналітичні дані, чи зрозуміло, яким способом вони були отримані та опрацьовані.

Оцінювання джерела має враховувати **функцію, яку воно виконує в конкретному дослідженні**. Джерело, непридатне для підтвердження наукового

твердження, може становити цінний матеріал емпіричного аналізу. Наприклад, публікація компанії в соціальній мережі не замінює наукового джерела під час обґрунтування теоретичного положення, але може бути безпосереднім матеріалом для дослідження її комунікаційної практики.

Особливої уваги потребують корпоративні матеріали, аналітичні звіти, матеріали медіа, цифрових платформ, соціальних мереж та інших джерел, створених не з науковою метою. Під час їх використання необхідно враховувати походження інформації, мету її створення, можливу зацікавленість автора або організації та можливість перевірки наведених даних.

Не слід використовувати для обґрунтування власних тверджень інформацію, **авторство, походження або достовірність якої неможливо встановити**. Якщо інформація відтворюється у вторинному джерелі, за можливості слід звертатися до її першоджерела.

Оцінювання джерел має здійснюватися не формально, а з урахуванням їхньої ролі в конкретному дослідженні та достатності для обґрунтування відповідних тверджень, методологічних рішень і висновків.

6.2. Академічне цитування та доброчесне використання джерел

Кваліфікаційна магістерська робота має бути результатом самостійної дослідницької діяльності здобувача та виконуватися з дотриманням принципів академічної доброчесності. Використання ідей, положень, результатів досліджень, текстів, даних, таблиць, рисунків та інших матеріалів, створених іншими авторами, передбачає обов'язкове зазначення відповідного джерела.

Вимоги щодо дотримання академічної доброчесності визначаються **Положенням про академічну доброчесність Державного університету економіки і технологій** та іншими чинними нормативними документами Університету у цій сфері.

Положення про академічну доброчесність Державного університету економіки і технологій: офіційний документ ДУЕТ

Пряме цитування застосовується у випадках, коли необхідно точно відтворити авторське формулювання. Цитата має відповідати оригінальному тексту, бути належним чином оформлена та супроводжуватися посиланням на джерело.

Перефразування передбачає самостійний виклад змісту використаного джерела зі збереженням його смислу. Заміна окремих слів або зміна порядку слів у реченні не є належним перефразуванням. Перефразований текст також потребує посилання на джерело, оскільки авторство ідеї, положення або результату дослідження не змінюється внаслідок їх викладу іншими словами.

Під час роботи з джерелами здобувач має чітко розмежовувати **власні положення, висновки та інтерпретації** і результати, ідеї та дані, запозичені з інших джерел. Посилання має давати можливість встановити, на якому джерелі ґрунтується відповідне твердження, та перевірити використану інформацію.

Неприпустимими під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи є, зокрема, **академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація та фальсифікація**, а також представлення результатів чужої інтелектуальної діяльності як власних. Вимоги академічної доброчесності поширюються не лише на текст роботи, а й на використані дані, результати їх аналізу, таблиці, рисунки, моделі та інші складові дослідження.

Якщо здобувач використовує власні раніше оприлюднені матеріали або результати попередніх робіт, таке використання має бути прозорим і належним чином позначеним. Раніше створений текст або отримані результати не можуть подаватися як нові без зазначення їх походження.

Кожне посилання має стосуватися джерела, **з яким здобувач фактично ознайомився**. Не допускається наведення посилань на неіснуючі джерела, використання неперевірених бібліографічних даних або посилання на першоджерело, з яким здобувач не працював, лише на підставі його згадування в іншій публікації.

Дотримання правил академічного цитування має забезпечувати **простежуваність наукової аргументації** та чітке розмежування використаних джерел і даних, результатів їх аналізу та власних висновків і пропозицій здобувача.

6.3. Використання штучного інтелекту під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи

Використання технологій штучного інтелекту під час підготовки кваліфікаційної магістерської роботи допускається як **допоміжного інструменту**, якщо воно відповідає принципам академічної доброчесності, не підміняє самостійну дослідницьку діяльність здобувача та здійснюється відповідно до **Політики використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій**.

Політика використання штучного інтелекту в Державному університеті економіки і технологій: офіційна сторінка ДУЕТ «Штучний інтелект в ДУЕТ»

Під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи технології генеративного штучного інтелекту можуть використовуватися для **генерування та уточнення ідей, структурування інформації, мовного і стилістичного редагування авторського тексту, перекладу, допомоги в опрацюванні та структуруванні даних, статистичному аналізі, моделюванні, програмуванні та підготовці ілюстративних матеріалів**, якщо характер такого використання не суперечить вимогам Політики та не замінює власної інтелектуальної роботи здобувача.

Не допускається використання штучного інтелекту для **автоматичного створення кваліфікаційної роботи або її змістовних частин із подальшим представленням згенерованого тексту як власного**, а також для фабрикації або фальсифікації даних, результатів дослідження, статистичної інформації, джерел, цитат, посилань чи інших матеріалів. Штучний інтелект не може замінювати самостійне формулювання дослідницької проблеми, прийняття методологічних рішень, проведення аналізу, інтерпретацію результатів та формулювання власних висновків і пропозицій здобувача.

Інформація, отримана за допомогою систем штучного інтелекту, **не повинна використовуватися як достовірною лише на підставі відповіді такої системи**. Фактичні твердження, статистичні дані, цитати, бібліографічні відомості та інша інформація, що має значення для дослідження, повинні перевірятися за науковими публікаціями, офіційними документами, базами даних або іншими авторитетними джерелами. Посилання в роботі здійснюється на фактично використане та перевірене джерело інформації, а не на згенероване системою ШІ посилання без його перевірки.

Здобувач несе **особисту відповідальність за зміст кваліфікаційної магістерської роботи**, достовірність використаних даних і джерел, коректність проведеного аналізу та обґрунтованість сформульованих висновків незалежно від того, чи використовувалися під час роботи інструменти штучного інтелекту. Система штучного інтелекту не може зазначатися як автор або співавтор кваліфікаційної роботи.

Якщо використання генеративного штучного інтелекту мало **суттєвий характер і вплинуло на процес підготовки або результати роботи**, здобувач має прозоро зазначити мету, характер та обсяг його використання відповідно до

вимог чинної Політики ДУЕТ. Використання ШІ не звільняє здобувача від необхідності пояснити й обґрунтувати під час захисту методологію дослідження, процедуру аналізу, отримані результати та власні висновки.

Під час використання систем штучного інтелекту необхідно також дотримуватися вимог щодо **захисту персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом**. Особливості роботи з такими даними визначено у підрозділі 6.4 цих Методичних рекомендацій.

6.4. Робота з персональними, конфіденційними та іншими даними з обмеженим доступом

Під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи здобувач може використовувати персональні дані учасників дослідження, внутрішні матеріали підприємств, установ та організацій, а також іншу інформацію, доступ до якої обмежено. Збирання, використання, зберігання та представлення таких даних має здійснюватися відповідно до законодавства України, нормативних документів Університету та умов, на яких відповідна інформація була отримана.

Основним нормативно-правовим актом у сфері обробки та захисту персональних даних є **Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI**.

Закон України «Про захист персональних даних» — офіційний вебпортал Верховної Ради України

Якщо дослідження передбачає опитування, інтерв'ю або інші форми безпосередньої взаємодії з учасниками, здобувач має забезпечити належне інформування учасників про мету дослідження та використання отриманої інформації. Збирати слід лише ті персональні дані, які необхідні для виконання завдань конкретного дослідження. Закон України «Про захист персональних даних» встановлює, що склад і зміст персональних даних мають бути відповідними, адекватними та ненадмірними щодо визначеної мети їх обробки.

Якщо ідентифікація конкретних осіб не є необхідною для досягнення мети дослідження, під час опрацювання та представлення результатів доцільно застосовувати **анонімізацію або інші способи, що унеможливлюють ідентифікацію учасників**. У тексті роботи не слід наводити персональні дані, розкриття яких не є необхідним для обґрунтування результатів дослідження.

Використання внутрішніх документів, корпоративних даних, матеріалів організацій та іншої інформації з обмеженим доступом допускається лише за наявності правових підстав для такого використання та з дотриманням установлених власником інформації умов доступу і поширення. **Надання здобувачеві доступу до певної інформації не означає автоматичного дозволу на її оприлюднення у кваліфікаційній роботі.**

Особливої обережності потребує використання персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом під час роботи із системами штучного інтелекту. **Такі дані не повинні вводитися до загальнодоступних систем генеративного штучного інтелекту**, якщо здобувач не має належних правових підстав і дозволу на їх передавання та не забезпечено відповідного рівня захисту інформації. Вимоги щодо використання штучного інтелекту визначено також у підрозділі 6.3 цих Методичних рекомендацій.

Здобувач несе відповідальність за правомірність використання отриманих у процесі дослідження даних, дотримання визначених умов доступу до них та недопущення необґрунтованого розкриття персональної або конфіденційної інформації.

7. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

7.1. Загальні вимоги до оформлення тексту

Кваліфікаційна магістерська робота оформлюється відповідно до **Вимог з оформлення письмових робіт у Державному університеті економіки і технологій** та положень цих Методичних рекомендацій.

Вимоги з оформлення письмових робіт у ДУЕТ

Текст кваліфікаційної магістерської роботи оформлюється з дотриманням таких технічних параметрів:

- формат сторінки — **A4 (210 × 297 мм)**, друк з одного боку аркуша;
- шрифт — **Times New Roman**, розмір **14 pt**, колір шрифту — чорний;
- міжрядковий інтервал — **1,5**;
- поля: **ліве — 25 мм, праве — 15 мм, верхнє — 20 мм, нижнє — 20 мм**;
- абзацний відступ — **1,25 см**, однаковий упродовж усього тексту.

Оформлення роботи має бути однаковим у всьому документі. Текст, рисунки, таблиці, формули, символи та інші елементи мають бути чіткими та придатними для однозначного сприйняття. Розривати слова знаком переносу в тексті роботи не рекомендовано.

Текст кваліфікаційної магістерської роботи викладається **науковим стилем**. Виклад має бути логічним, послідовним, аргументованим і точним; використані поняття й терміни мають застосовуватися послідовно та відповідати змісту дослідження. Вимоги ДУЕТ передбачають для курсових і кваліфікаційних робіт саме науковий стиль, для якого характерні предметність, логічна послідовність, аргументованість, об'єктивність аналізу, точність і лаконічність викладу.

Мова виконання кваліфікаційної магістерської роботи — **державна**. Виконання роботи англійською мовою допускається у випадках, передбачених законодавством України та нормативними документами Університету.

Власні назви установ, організацій, компаній та інші власні назви наводяться мовою оригіналу. За необхідності допускається їх транслітерація або переклад із наведенням оригінальної назви при першому згадуванні.

Сторінки кваліфікаційної магістерської роботи нумеруються **наскрізно арабськими цифрами**. Титульний аркуш є першою сторінкою роботи та включається до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не проставляється. Номер сторінки розміщується у **верхньому правому куті без знака № та крапки**. Сторінки, на яких розміщено таблиці та рисунки, включаються до загальної нумерації.

Особливості оформлення структурних частин роботи, заголовків, таблиць, рисунків, формул, посилань, списку використаних джерел і додатків визначено у наступних підрозділах цих Методичних рекомендацій.

7.2. Оформлення структурних частин, розділів і підрозділів

Структурні частини кваліфікаційної магістерської роботи оформлюються відповідно до **Вимог з оформлення письмових робіт у Державному університеті економіки і технологій**. Послідовність структурних елементів кваліфікаційної магістерської роботи визначено у підрозділі 4.1 цих Методичних рекомендацій.

Основні структурні елементи роботи починаються з **нової сторінки**. **Підрозділи, пункти та підпункти з нової сторінки не починаються.**

Основна частина роботи поділяється на розділи та підрозділи. За необхідності підрозділи можуть поділятися на пункти та підпункти. Кожна структурна частина має бути змістовно завершеною, а її назва — відображати зміст відповідного фрагмента роботи.

Розділи, підрозділи, пункти та підпункти нумеруються **арабськими цифрами**. Розділи нумеруються послідовно, починаючи з цифри 1, без крапки після номера. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою, наприклад: **1.1, 1.2, 2.1**. Крапка після номера підрозділу не ставиться. За необхідності подальшого поділу застосовується аналогічний принцип нумерації: **1.1.1, 1.1.2** тощо.

Заголовок розділу друкується **великими літерами, жирним шрифтом, без абзацного відступу, з вирівнюванням по центру сторінки та без крапки в кінці**. Номер і назва розділу оформлюються за зразком:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ...

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів друкуються **з абзацного відступу жирним шрифтом, з першої великої літери, без крапки в кінці**, наприклад:

1.1 Теоретичні підходи до ...

Якщо заголовок складається з кількох речень, між ними ставиться крапка. Не допускається розміщувати заголовок розділу, підрозділу, пункту або підпункту в останньому рядку сторінки без наступного за ним тексту.

Між завершенням тексту одного структурного елемента та заголовком наступного підрозділу, пункту або підпункту, а також між заголовком і подальшим текстом дотримується **відступ в один рядок з міжрядковим інтервалом 1,5**.

Назви розділів і підрозділів у тексті роботи мають **повністю відповідати їх назвам у змісті**. Заголовки мають бути змістовними та відображати предмет відповідної частини дослідження; не рекомендується використовувати загальні назви, які не дають уявлення про зміст розділу або підрозділу.

Не рекомендується надмірно деталізувати структуру роботи шляхом поділу тексту на велику кількість пунктів і підпунктів. Для кваліфікаційної магістерської роботи за ОПП «Міжнародні комунікації» основною є структура **«розділ → підрозділ»**; подальший поділ доцільний лише тоді, коли він обумовлений логікою та обсягом дослідження.

Не допускається завершувати розділ, підрозділ, пункт або підпункт **таблицею чи рисунком** без текстового узагальнення після них. Якщо таблиця або рисунок, на які зроблено посилання, через недостатність місця переносяться на наступну сторінку, текст на поточній сторінці продовжується без залишення необґрунтованого вільного місця. Це прямо передбачено Вимогами ДУЕТ.

7.3. Оформлення таблиць

Таблиці використовуються для компактного та наочного представлення систематизованих даних і результатів дослідження. Кожна таблиця має бути змістовно пов'язана з текстом кваліфікаційної магістерської роботи та використовуватися для представлення, аналізу або обґрунтування відповідних положень і результатів.

Таблицю розміщують **безпосередньо після тексту, в якому її вперше згадано, або на наступній сторінці**. На кожному таблицю має бути посилання в тексті із зазначенням її номера.

Таблиці нумерують **у межах кожного розділу**. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: **Таблиця 2.3** — третя таблиця другого розділу. Якщо в межах розділу наведено лише одну таблицю, вона також підлягає нумерації.

Слово **«Таблиця»** та її номер розміщують **над таблицею з вирівнюванням по правому краю**. Назва таблиці має бути конкретною, стислою та відображати її зміст. Назву друкують з великої літери жирним шрифтом і

розміщують над таблицею з вирівнюванням по центру.

Приклад:

Таблиця 2.3

Критерії порівняльного аналізу кризових комунікацій міжнародних компаній

Для тексту таблиці допускається використання шрифту розміром **8–12 pt**. Заголовки колонок починають з великої літери; крапки наприкінці заголовків і підзаголовків не ставлять. Перед таблицею та після неї залишають один вільний рядок.

Приклад оформлення таблиці

У тексті перед таблицею:

Результати порівняльного аналізу досліджуваних кейсів за основними критеріями кризового реагування наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Критерії порівняльного аналізу кризових комунікацій міжнародних компаній

Критерій аналізу	Компанія А	Компанія Б	Компанія В
Своєчасність первинної реакції	Висока	Середня	Низька
Узгодженість ключових повідомлень	Висока	Низька	Середня
Взаємодія зі стейкхолдерами	Системна	Фрагментарна	Системна
Використання цифрових каналів	Активне	Обмежене	Активне
Коригування комунікаційної стратегії	Здійснювалося	Не виявлено	Здійснювалося

Джерело: складено автором за результатами порівняльного аналізу досліджуваних кейсів.

Після таблиці обов'язково має йти **аналітичний текст**, наприклад:

Як свідчать дані табл. 2.3, досліджувані компанії відрізнялися не лише своєчасністю первинної реакції, а й характером подальшої взаємодії зі стейкхолдерами. Виявлені відмінності потребують подальшого аналізу з урахуванням типу кризи, обраної комунікаційної стратегії та контексту кожного кейсу.

Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці, її можна поділити на частини та продовжити на наступній сторінці. У кожній частині повторюють головку та боковик таблиці або використовують нумерацію відповідних колонок чи рядків. Слово «**Таблиця**» та її назву зазначають лише над першою частиною; над наступними частинами з правого краю друкують «**Продовження табл. 2.3**» або «**Кінець табл. 2.3**».

Якщо ширина таблиці не дає змоги розмістити її у звичайній орієнтації сторінки, допускається її розміщення вздовж довгої сторони аркуша. У такому разі таблиця, її номер і назва мають читатися при повороті роботи за годинниковою стрілкою. Великі за обсягом таблиці, що мають допоміжний характер, доцільно подавати в додатках.

Під таблицею обов'язково зазначається **джерело даних або спосіб її створення**. Залежно від походження матеріалу можуть використовуватися, зокрема, такі формулювання:

Джерело: [15].

Джерело: складено за даними [15; 18].

Джерело: розроблено автором.

Джерело: розроблено автором на основі [15].

Якщо таблиця містить результати власного емпіричного дослідження здобувача, доцільно конкретизувати їх походження, наприклад: **«Джерело: складено автором за результатами проведеного контент-аналізу»**, **«Джерело: складено автором за результатами опитування»** тощо. Вимоги ДУЕТ передбачають зазначення під таблицею її джерела або авторського походження.

Таблиця не повинна подаватися в роботі без подальшого змістового опрацювання. У тексті необхідно звертатися до наведених у ній даних, аналізувати їх та пояснювати результати, які мають значення для дослідження. **Не допускається завершувати розділ або підрозділ таблицею без текстового узагальнення після неї.**

Таблиці в додатках нумерують окремо. Номер такої таблиці складається з позначення додатка та її порядкового номера, наприклад: **Таблиця В.1** — перша таблиця додатка В.

7.4. Оформлення рисунків та інших ілюстративних матеріалів

Для наочного представлення результатів дослідження у кваліфікаційній магістерській роботі можуть використовуватися рисунки, схеми, діаграми, графіки, фотографії, скриншоти та інші ілюстративні матеріали. Незалежно від виду ілюстрації вони оформлюються з використанням єдиного позначення **«Рис.»**.

Рисунок розміщують **безпосередньо після тексту, в якому на нього вперше зроблено посилання, або якнайближче до нього на наступній сторінці.** За необхідності ілюстративні матеріали допоміжного характеру можуть бути винесені до додатків. На кожний рисунок має бути посилання в тексті роботи.

Рисунки нумерують **у межах кожного розділу**. Номер рисунка складається з номера розділу та його порядкового номера в цьому розділі, відокремлених крапкою, наприклад: **Рис. 2.3** — третій рисунок другого розділу. Якщо в межах розділу наведено лише один рисунок, він також підлягає нумерації.

Назва рисунка має бути конкретною, стислою та відображати його зміст. Номер і назву рисунка розміщують **під рисунком по центру**, наприклад:

Рис. 2.3. Модель взаємодії міжнародної компанії з ключовими групами стейкхолдерів

Назву рисунка та позначення **«Рис.»** оформлюють жирним шрифтом. Текст усередині рисунка має бути чітким і придатним для читання; допустимий розмір шрифту — **8–12 pt**. Перед рисунком і після рисунка, його назви та зазначення джерела залишають один вільний рядок.

Якщо рисунок потребує пояснювальних даних, їх розміщують безпосередньо під графічним матеріалом **перед назвою рисунка**. Назва рисунка та сам рисунок мають розміщуватися на одній сторінці. Якщо складний рисунок неможливо розмістити на одній сторінці, застосовуються правила його перенесення, визначені Вимогами з оформлення письмових робіт у ДУЕТ.

Під рисунком зазначається **його авторське походження або джерело**, якщо для його створення використано матеріали інших авторів. Залежно від способу створення рисунка можуть використовуватися, зокрема, такі формулювання:

Джерело: розроблено автором.

Джерело: розроблено автором на основі [12].

Джерело: складено автором за даними [12; 17].

Джерело: [12].

Якщо рисунок створено здобувачем за результатами власного емпіричного дослідження, доцільно конкретизувати походження представлених даних, наприклад: **«Джерело: складено автором за результатами контент-аналізу»** або **«Джерело: складено автором за результатами опитування»**. Якщо

використовується рисунок, створений іншою особою, необхідно також дотримуватися вимог законодавства про авторське право.

Ілюстративний матеріал має виконувати **аналітичну або пояснювальну функцію**, а не використовуватися лише для декоративного оформлення роботи. У тексті необхідно пояснювати значення рисунка для проведеного дослідження, аналізувати представлені на ньому дані або використовувати його для обґрунтування відповідних положень. Ілюстрації суто інформаційного або допоміжного характеру доцільно подавати в додатках. Вимоги ДУЕТ прямо розмежовують ілюстрації, що допомагають висвітлити результати дослідження, та інформаційні ілюстрації, які слід виносити до додатків.

Посилання на рисунок доцільно включати безпосередньо в речення, наприклад: «**структуру моделі наведено на рис. 2.3**», «**як показано на рис. 2.3...**» або «**... (рис. 2.3)**». Не рекомендується оформлювати посилання на рисунок окремим реченням, яке лише повторює його назву.

Рисунки в додатках нумерують окремо. Номер складається з позначення додатка та порядкового номера рисунка, наприклад: **Рис. В.1** — перший рисунок додатка В.

Не допускається завершувати розділ або підрозділ рисунком без подальшого текстового узагальнення.

Приклад оформлення рисунка

У тексті перед рисунком:

На основі узагальнення результатів проведеного дослідження сформовано модель взаємодії міжнародної компанії з ключовими групами стейкхолдерів (рис. 3.2).

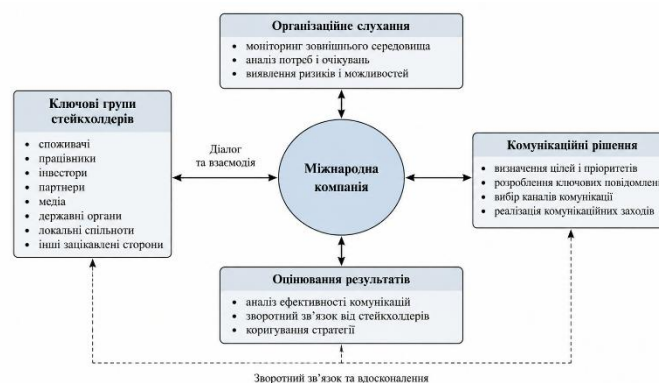

Рис. 3.2. Модель взаємодії міжнародної компанії з ключовими групами стейкхолдерів

Джерело: розроблено автором за результатами проведеного дослідження.

Після рисунка:

Запропонована модель передбачає взаємозв'язок між визначенням ключових груп стейкхолдерів, організаційним слуханням, формуванням комунікаційних рішень та оцінюванням результатів взаємодії. Її складові конкретизуються з урахуванням результатів емпіричного дослідження, представлених у другому розділі роботи.

7.5. Оформлення формул та умовних позначень

Формули та математичні вирази у кваліфікаційній магістерській роботі використовуються за необхідності для представлення методики розрахунків, показників, індексів, статистичних залежностей та інших кількісних характеристик дослідження.

Формули розміщують **безпосередньо після тексту, в якому вони вперше згадуються**, посередині рядка. Вище і нижче кожної формули залишають не менше одного вільного рядка.

Формули, на які є посилання в тексті, нумерують **у межах розділу**. Номер формули складається з номера розділу та її порядкового номера, відокремлених крапкою, і зазначається арабськими цифрами у круглих дужках праворуч на рівні формули, наприклад:

$$K = \frac{N_p}{N} \times 100\%, \quad (2.1)$$

де K — частка повідомлень певної категорії, %;

N_p — кількість повідомлень, віднесених до відповідної категорії;

N — загальна кількість проаналізованих повідомлень.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, використаних у формулі, наводять **безпосередньо під формулою** в тій послідовності, у якій вони представлені у формулі. Пояснення кожного символу починають з нового рядка; перший рядок пояснення починають словом **«де»** без двокрапки.

Посилання на формулу в тексті здійснюється із зазначенням її номера, наприклад: **«розрахунок здійснюється за формулою (2.1)»**.

Якщо формула або методика розрахунку запозичена з іншого джерела, необхідно навести **посилання на відповідне джерело**. Якщо здобувач модифікує наявну формулу, систему показників або методику розрахунку, у тексті роботи має бути чітко зазначено, у чому полягає здійснена модифікація.

Позначення, одиниці вимірювання та скорочення мають використовуватися **послідовно в усій роботі**. Якщо спеціальні умовні позначення або скорочення систематично використовуються в тексті та потребують пояснення, вони наводяться у відповідному переліку згідно з підрозділом 4.3 цих Методичних рекомендацій.

7.6. Оформлення посилань у тексті та списку використаних джерел

Посилання на використані джерела є обов'язковими в усіх випадках використання положень, ідей, результатів досліджень, статистичних та інших даних, цитат, таблиць, рисунків та інших матеріалів, запозичених з інших джерел. Вимоги щодо академічно доброчесного використання джерел визначено у підрозділі 6.2 цих Методичних рекомендацій.

Посилання на джерело в тексті кваліфікаційної магістерської роботи подається **у квадратних дужках із зазначенням номера, під яким відповідне джерело наведено у списку використаних джерел**, наприклад: **[5]**. Якщо відповідне положення ґрунтується на кількох джерелах, зазначають номери цих джерел, наприклад: **[5; 8; 12]**. Така номерна форма посилань відповідає Вимогам з оформлення письмових робіт у ДУЕТ.

У разі прямого цитування разом із номером джерела зазначають сторінку, на якій міститься відповідний фрагмент, наприклад: **[7, с. 42]**. Якщо електронне джерело не має посторінкової нумерації, зазначається номер джерела відповідно до списку використаних джерел.

Посилання необхідно розміщувати таким чином, щоб було однозначно зрозуміло, до якого твердження, даних, цитати або іншого запозиченого матеріалу воно належить.

Список використаних джерел розміщується **після висновків перед додатками**. До нього включають джерела, фактично використані під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи та відображені у відповідних посиланнях у

тексті.

У кваліфікаційних магістерських роботах за ОПП «Міжнародні комунікації» список використаних джерел формується **у порядку появи посилань на них у тексті**. Джерело, на яке вперше зроблено посилання, отримує відповідний порядковий номер. У разі повторного звернення до вже використаного джерела воно зберігає свій первинний номер і повторно до списку не включається.

Бібліографічні описи джерел оформлюються відповідно до **ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок**, відповідно до Вимог з оформлення письмових робіт у Державному університеті економіки і технологій. ДУЕТ також наводить окремі приклади оформлення бібліографічних описів відповідно до цього стандарту.

Для джерел іноземними мовами бібліографічні відомості наводяться **мовою оригіналу**. Під час оформлення електронних джерел зазначається URL використаного матеріалу та дата звернення. Для наукових публікацій за наявності DOI його зазначають у бібліографічному описі.

Схеми та приклади оформлення основних видів джерел, які найчастіше використовуються під час виконання кваліфікаційних магістерських робіт за ОПП «Міжнародні комунікації», наведено у табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Схеми та приклади бібліографічного опису основних видів джерел

Вид джерела	Схема бібліографічного опису	Приклад бібліографічного опису
Книга одного автора	Прізвище І. І. <i>Назва книги</i> . Номер видання. Місце видання : Видавництво, рік. Кількість сторінок.	Yin R. K. <i>Case Study Research and Applications: Design and Methods</i> . 6th ed. Los Angeles : SAGE Publications, 2018. 319 p.
Книга двох–трьох авторів	Прізвище І. І., Прізвище І. І. <i>Назва книги</i> . Номер видання. Місце видання : Видавництво, рік.	Creswell J. W., Creswell J. D. <i>Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches</i> . 6th ed. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, 2023.
Стаття у науковому журналі з DOI	Прізвище І. І. <i>Назва статті</i> . <i>Назва журналу</i> . Рік. Том, номер. С. xx–xx. DOI: ...	Слюсаренко К. В. Adaptive Model of Corporate Communications in the Context of Global Challenges and Sustainable Development. <i>Economics and Technical Engineering</i> . 2026. Vol. 4, No. 1. P. 119–129. DOI: https://doi.org/10.62911/ete.2026.04.01.10 .
Електронна стаття у науковому журналі	Прізвище І. І., Прізвище І. І. <i>Назва статті</i> . <i>Назва журналу</i> . Рік. Том. Номер статті. DOI: ...	Link J., Vaassen F., Lautenbach C., Zerfass A. A mixed-method approach to assess business models of communication departments: insights from a pilot study. <i>Frontiers in Communication</i> . 2025. Vol. 10. Article 1547040. DOI: https://doi.org/10.3389/fcomm.2025.1547040 . (Frontiers)
Документ / видання міжнародної організації	Назва організації. <i>Назва документа</i> . Місце видання : Видавець, рік. Кількість сторінок. DOI або URL: ...	OECD. <i>OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct</i> . Paris : OECD Publishing, 2023. 79 p. DOI: https://doi.org/10.1787/81f92357-en . (OECD)
Звіт міжнародної організації	Автор / назва організації. <i>Назва звіту</i> . Місце видання : Видавець, рік. URL: ... (дата звернення: дд.мм.рррр).	Independent Group of Scientists appointed by the Secretary-General. <i>Global Sustainable Development Report 2023: Times of Crisis, Times of Change: Science for Accelerating Transformations to Sustainable Development</i> . New York : United Nations, 2023. URL: https://sdgs.un.org/gsdr/gsdr2023 (дата звернення: 20.09.2026). (ООН)
Нормативно-правовий акт	Назва документа : вид документа від дата № номер	Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // База даних

Вид джерела	Схема бібліографічного опису	Приклад бібліографічного опису
України	// Назва бази даних / установа. URL: ... (дата звернення: дд.мм.рррр).	«Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17 (дата звернення: 20.09.2026). (Законодавство України)
Документ Європейського Союзу	Назва інституції. Назва документа. Номер документа, дата. URL: ... (дата звернення: дд.мм.рррр).	European Commission. 2022 Strategic Foresight Report: Twinning the Green and Digital Transitions in the New Geopolitical Context. COM(2022) 289 final, 29.06.2022. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-foresight/2022-strategic-foresight-report_en (дата звернення: 20.09.2026). (European Commission)
Корпоративний / річний звіт	Назва компанії. Назва звіту. Рік. URL: ... (дата звернення: дд.мм.рррр).	BHP. Annual Report 2026. 2026. URL: https://www.bhp.com/annualreport (дата звернення: 20.09.2026). (bhp.com)
Матеріал офіційного вебсайту компанії / організації	Назва компанії / організації. Назва матеріалу. Назва вебсайту. URL: ... (дата звернення: дд.мм.рррр).	BHP. Sustainability. BHP. URL: https://www.bhp.com/sustainability (дата звернення: 20.09.2026).
Матеріал соціальної мережі	Автор / назва організації. Назва публікації [назва соціальної мережі]. Дата публікації. URL: ... (дата звернення: дд.мм.рррр).	Dzhogola A. Кризова комунікація: практичні поради для успішного спілкування з колегами [LinkedIn]. 13.11.2024. URL: https://www.linkedin.com/pulse/кризова-комунікація-практичні-поради-для-успішного-з-dzhogola-oxwae/ (дата звернення: 20.09.2026). (LinkedIn)

Джерело: складено відповідно до ДСТУ 8302:2015 та Вимог з оформлення письмових робіт у Державному університеті економіки і технологій.

Наведені у табл. 7.1 схеми є орієнтирами для оформлення найпоширеніших видів джерел. Бібліографічний опис конкретного джерела формується відповідно до відомостей, наявних у документі, та вимог ДСТУ 8302:2015.

Під час формування бібліографічного опису необхідно перевіряти відомості про авторство, назву, рік видання, видавця, том, номер, сторінки, DOI, URL та інші реквізити **за самим документом або його офіційним джерелом**. Не допускається включення до списку неперевірених або неіснуючих джерел чи бібліографічних відомостей.

Для електронних ресурсів зазначається **URL безпосередньо використаного матеріалу**, а не лише головної сторінки вебсайту, та дата звернення. Якщо наукова публікація має DOI, його зазначають у бібліографічному описі.

Усі джерела, включені до списку використаних джерел, повинні мати відповідні посилання в тексті роботи. Водночас кожне джерело, на яке зроблено посилання в тексті, має бути включене до списку використаних джерел.

7.7. Оформлення додатків

Додатки є продовженням кваліфікаційної магістерської роботи та призначені для розміщення допоміжних, додаткових або значних за обсягом матеріалів, необхідних для підтвердження, деталізації та відтворюваності проведеного дослідження, але включення яких до основного тексту ускладнювало б його сприйняття.

У додатках до кваліфікаційних магістерських робіт за ОПП «Міжнародні комунікації» доцільно розміщувати, зокрема:

- анкети, гайди напівструктурованих інтерв'ю та інші інструменти збору

емпіричних даних;

- кодові книги, категоріальні схеми та інші матеріали, використані під час контент-аналізу;
- розгорнуті результати опитувань, інтерв'ю, контент-аналізу та інших емпіричних досліджень;
- великі таблиці, додаткові графіки, діаграми та інші матеріали, які деталізують результати дослідження;
- зразки комунікаційних матеріалів, публікацій, повідомлень, скриншоти вебсайтів і соціальних мереж, що становлять емпіричний матеріал дослідження;
- розроблені здобувачем моделі, матриці, алгоритми, рекомендації та інші матеріали прикладного характеру, якщо їх повне представлення в основному тексті є недоцільним;
- інші матеріали, необхідні для підтвердження або деталізації результатів дослідження.

Усі матеріали, наведені в додатках, повинні бути **безпосередньо пов'язані зі змістом роботи**. Додатки не використовуються для штучного збільшення обсягу кваліфікаційної роботи або розміщення матеріалів, які не були використані під час проведення дослідження.

Додатки розміщують **після списку використаних джерел у порядку появи посилань на них у тексті роботи**. На кожний додаток має бути посилання у відповідній частині основного тексту, наприклад: **«анкету дослідження наведено в додатку А», «результати кодування представлено в додатку Б»**. Кожний додаток починають з нової сторінки.

Додатки позначають послідовно **великими літерами української абетки**, крім літер **Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, наприклад: **Додаток А, Додаток Б, Додаток В**. Якщо робота містить лише один додаток, його позначають **Додаток А**. Вимоги ДУЕТ також допускають використання літер латинської абетки, крім **І** та **О**, а після вичерпання літер — арабських цифр. Для кваліфікаційних магістерських робіт за ОПП «Міжнародні комунікації» рекомендовано використовувати українську абетку.

Позначення **«Додаток А»** розміщують у верхній частині сторінки з правого боку рядка без знака №. Додаток повинен мати назву, яка стисло й точно відображає зміст представленого матеріалу.

Приклад оформлення:

Додаток А

АНКЕТА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СПРИЙНЯТТЯ КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

текст анкети...

Якщо матеріал одного додатка займає кілька сторінок, на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначають: **«Продовження додатку А»**.

За необхідності текст додатка може поділятися на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Їх нумерують у межах відповідного додатка із зазначенням перед номером літери, якою позначено додаток, наприклад: **А.2, Б.3.1**.

Таблиці, рисунки, формули та рівняння, наведені в додатках, нумерують **окремо в межах кожного додатка** із зазначенням його літерного позначення, наприклад:

Таблиця А.1 — перша таблиця додатка А;

Рис. Б.2 — другий рисунок додатка Б;

формула (В.1) — перша формула додатка В.

Навіть якщо в додатку міститься лише одна таблиця, один рисунок або одна формула, вони підлягають нумерації.

Сторінки додатків включаються до **наскрізної нумерації сторінок**

кваліфікаційної роботи, однак кількість сторінок додатків не враховується під час визначення загального обсягу роботи.

Якщо в додатку використовуються джерела, які **не цитувалися в основній частині роботи**, їх наводять наприкінці відповідного додатка в окремому переліку джерел. Правила цитування та оформлення таких джерел відповідають правилам, установленим для основної частини роботи; перед номером посилання та відповідним номером у переліку зазначається позначення додатка.

Під час розміщення в додатках анкет, транскриптів інтерв'ю, скриншотів, корпоративних документів та інших матеріалів необхідно дотримуватися вимог щодо **захисту персональних, конфіденційних та інших даних з обмеженим доступом**, визначених у підрозділі 6.4 цих Методичних рекомендацій.

8. ПОДАННЯ, ПЕРЕВІРКА, РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ДОПУСК КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

8.1. Подання кваліфікаційної магістерської роботи

Завершена кваліфікаційна магістерська робота подається здобувачем вищої освіти **керівнику кваліфікаційної роботи для отримання відгуку у строки, визначені календарним графіком виконання кваліфікаційної роботи**.

До подання керівнику здобувач повинен завершити змістову та технічну підготовку роботи та переконатися, що:

- тема роботи відповідає формулюванню, затверджене наказом університету;
- робота містить усі передбачені структурні елементи;
- зміст роботи відповідає індивідуальному завданню, а поставлені у вступі завдання відображені в основній частині та висновках;
- таблиці, рисунки, формули, посилання, список використаних джерел і додатки оформлено відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій;
- усі запозичені положення, дані та матеріали мають належні посилання на джерела;
- використання штучного інтелекту, якщо воно мало місце, відповідає вимогам підрозділу 6.3 цих Методичних рекомендацій та Політиці використання штучного інтелекту в ДУЕТ;
- у роботі не містяться персональні, конфіденційні або інші дані з обмеженим доступом, оприлюднення яких не має належних правових підстав;
- електронна версія роботи відповідає її остаточній версії.

Кваліфікаційна робота подається у **паперовій та/або електронній формі відповідно до встановленого випусковою кафедрою порядку**. Положення про кваліфікаційну роботу ДУЕТ передбачає можливість виконання та подання кваліфікаційних робіт у паперовій та/або електронній формі.

Подана керівнику робота має бути **завершеною версією кваліфікаційної магістерської роботи**, а не окремими розділами або робочим варіантом тексту. Керівник аналізує якість виконання роботи, її відповідність установленим вимогам і результати перевірки на дотримання принципів академічної доброчесності та готує відгук за встановленою університетом формою.

Після отримання відгуку керівника та проходження процедури рецензування здобувач подає кваліфікаційну магістерську роботу **на випускову кафедру для подальшої передачі до екзаменаційної комісії**. Робота подається разом із відгуком керівника, рецензією та іншими супровідними документами у строки, визначені календарним графіком виконання кваліфікаційної роботи. До складу матеріалів, що подаються, можуть також входити передбачені процедурою графічні

та презентаційні матеріали.

Недотримання встановлених календарним графіком строків подання роботи може вплинути на своєчасність проходження передбачених процедур перевірки, рецензування та допуску до захисту. Тому здобувач несе відповідальність за своєчасне подання завершеної роботи та необхідних супровідних матеріалів.

Подальші процедури перевірки кваліфікаційної магістерської роботи на дотримання принципів академічної доброчесності, підготовки відгуку керівника, рецензування та допуску до захисту визначено у підрозділах **8.2–8.5** цих Методичних рекомендацій.

8.2. Перевірка дотримання академічної доброчесності

Кваліфікаційна магістерська робота підлягає **обов'язковій перевірці на дотримання вимог академічної доброчесності** відповідно до Положення про академічну доброчесність у Державному університеті економіки і технологій та Порядку здійснення перевірки навчальних і наукових робіт на дотримання вимог академічної доброчесності у Державному університеті економіки і технологій. Перевірка здійснюється з використанням визначеного Університетом програмного забезпечення, зокрема системи **StrikePlagiarism**.

Кваліфікаційні роботи перевіряються на етапі їх подання до попереднього захисту, якщо він проводиться, та/або захисту відповідно до строків, визначених освітньою програмою, графіком освітнього процесу, графіком виконання кваліфікаційних робіт та навчальним планом. Здобувач підтверджує дотримання принципів академічної доброчесності шляхом підписання **декларації про дотримання академічної доброчесності**, яка разом із відгуком керівника додається до кваліфікаційної роботи.

Для проведення перевірки кваліфікаційна робота передається відповідальною особою кафедри до відділу науки та інновацій відповідно до затвердженого графіка **в електронній формі у форматі PDF**. Уповноважена особа відділу науки та інновацій протягом **трьох робочих днів** із дня отримання роботи проводить її перевірку за допомогою системи StrikePlagiarism, за результатами якої формується Повний звіт подібності.

Повний звіт містить інформацію про виявлені текстові збіги та показники подібності. Водночас система StrikePlagiarism **не визначає авторство тексту та не встановлює автоматично факт академічного плагіату**. Під час аналізу результатів перевірки враховуються характер виявлених текстових збігів, правильність оформлення цитувань і бібліографічних посилань та, за потреби, використання об'єктів авторського права. Відсотковий показник коефіцієнта подібності не може бути єдиною підставою для прийняття рішення щодо подальшого розгляду або захисту роботи.

Для кваліфікаційних робіт здобувачів **другого (магістерського) рівня вищої освіти** Порядком встановлено такі орієнтовні критерії оцінювання результатів перевірки:

Коефіцієнт подібності	Рівень подібності	Інтерпретація результату
0,00–30,99 %	низький	робота може бути рекомендована до подальшого розгляду за результатами експертного аналізу
31,00–50,99 %	середній	робота може бути рекомендована до подальшого розгляду після аналізу виявлених текстових збігів та, за потреби, доопрацювання
51,00–69,99 %	підвищений	робота потребує доопрацювання та повторної перевірки за результатами експертного аналізу
70,00 % і більше	високий	питання щодо подальшого розгляду роботи, необхідності її доопрацювання та проведення повторної перевірки вирішується кафедрою за результатами додаткового експертного аналізу

Зазначені значення **не є нормативно встановленими критеріями визначення академічного плагіату**. Вони використовуються як орієнтовні кількісні показники під час експертного аналізу результатів перевірки. Коефіцієнти подібності відображають частку текстових фрагментів документа, які мають збіг або подібність із джерелами, доступними системі StrikePlagiarism, і не можуть бути єдиною підставою для встановлення факту академічного плагіату або порушення академічної доброчесності.

Під час аналізу Повного звіту враховуються також показники, які формує система. **Коефіцієнт подібності 1 (КП1)** визначає частку тексту, що містить послідовності з **8 і більше слів**, подібні до фрагментів у доступних для порівняння джерелах. **Коефіцієнт подібності 2 (КП2)** є додатковим показником і визначає частку тексту, що містить послідовності з **25 і більше слів**, знайдені в доступних системі джерелах. Коефіцієнт цитування також є допоміжним показником і відображає обсяг текстових фрагментів, які система розпізнала як оформлені в лапках. Коректність і правомірність цитування в кожному випадку оцінюється під час експертного аналізу.

У разі виявлення некоректного використання запозичених матеріалів, неналежного оформлення цитувань або посилань чи інших ознак порушення принципів академічної доброчесності керівник подає кафедрі відповідний висновок із рекомендаціями щодо подальших дій. За результатами розгляду Повного звіту та висновку керівника кафедра приймає одне з рішень: **допустити роботу до подальшого розгляду або захисту; направити її на доопрацювання; призначити повторну перевірку**. Рішення кафедри оформлюється протоколом засідання кафедри.

У разі направлення роботи на доопрацювання здобувач має право протягом **трьох робочих днів** подати доопрацьований текст із належно оформленими посиланнями на використані джерела. Повторна перевірка проводиться за заявою здобувача відповідно до встановленої Університетом процедури; кількість повторних перевірок кваліфікаційної роботи **не може перевищувати трьох**.

Вимоги щодо академічно доброчесного використання джерел та використання штучного інтелекту під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи наведено відповідно у підрозділах **6.2 та 6.3** цих Методичних рекомендацій.

[Порядок здійснення перевірки навчальних і наукових робіт на дотримання вимог академічної доброчесності у ДУЕТ](#)

8.3. Відгук керівника кваліфікаційної роботи

Після завершення кваліфікаційної магістерської роботи та проходження передбачених процедур перевірки керівник здійснює її підсумкове оцінювання та готує **письмовий відгук**. Відгук оформлюється за встановленою Університетом формою для кваліфікаційної магістерської роботи (додаток 5 до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти ДУЕТ). Положення покладає на керівника обов'язок підготувати відгук з оцінкою якості роботи та її відповідності встановленим вимогам.

Відгук керівника має відображати не лише характеристику завершеної роботи, а й результати спостереження за процесом її виконання. Під час підготовки відгуку керівник враховує дотримання здобувачем індивідуального завдання та календарного графіка, рівень самостійності виконання роботи, якість проведеного дослідження, обґрунтованість отриманих результатів, дотримання вимог академічної доброчесності та встановлених вимог до кваліфікаційної роботи. Керівник також здійснює аналіз результатів перевірки роботи на дотримання принципів академічної доброчесності.

Відповідно до встановленої форми відгуку на кваліфікаційну магістерську

роботу в ньому зазначаються:

- відомості про здобувача, освітню програму, тему та обсяг роботи;
- **рівень розкриття теми;**
- **самостійність виконання роботи;**
- **наукова новизна отриманих результатів;**
- **практичне значення отриманих результатів;**
- **недоліки роботи;**
- загальний висновок щодо того, **рекомендується чи не рекомендується**

кваліфікаційна робота до захисту, та можливості присвоєння здобувачеві відповідної кваліфікації.

Примітка. Для кваліфікаційних магістерських робіт, що виконуються за освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації», характеристика наукової новизни у відгуку здійснюється з урахуванням типу освітньої програми та характеру виконаного дослідження. Від здобувача не вимагається формулювання окремого положення «наукова новизна» у вступі, оскільки Положення про кваліфікаційну роботу встановлює таку вимогу для освітньо-наукових програм. Водночас у відгуку можуть бути охарактеризовані **елементи новизни, самостійність авторського аналізу, отримані здобувачем результати та його власний дослідницький внесок.**

Відгук має містити обґрунтовану оцінку роботи, а не лише її загальну позитивну характеристику. Зазначення недоліків або дискусійних аспектів є складовою академічного оцінювання та дає змогу здобувачеві підготувати аргументовані відповіді під час захисту.

Здобувач має бути ознайомлений зі змістом відгуку до захисту та підготуватися до відповіді на зауваження керівника. Під час захисту основні положення відгуку керівника оголошуються, а здобувач має можливість надати пояснення щодо висловлених зауважень.

Після отримання відгуку керівника кваліфікаційна магістерська робота проходить рецензування відповідно до порядку, визначеного Університетом і випусковою кафедрою.

8.4. Рецензування кваліфікаційної магістерської роботи

Кваліфікаційна магістерська робота підлягає **обов'язковому рецензуванню**, метою якого є незалежне оцінювання її якості, отриманих результатів та їх практичної цінності. Організацію рецензування забезпечує випускова кафедра відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Державного університету економіки і технологій.

Рецензентами можуть бути науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники Університету та інших закладів вищої освіти, а також фахівці підприємств, установ і організацій за їхньою згодою. Рецензент має володіти необхідною професійною компетентністю для оцінювання кваліфікаційної роботи відповідної тематики.

Рецензія на кваліфікаційну магістерську роботу оформлюється за формою, наведеною в **додатку 7 до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти ДУЕТ**. Відповідно до встановленої форми рецензент характеризує:

- актуальність роботи та отримані результати, з урахуванням характеру виконаного дослідження;
- позитивні сторони роботи;
- недоліки або дискусійні питання;
- якість отриманих результатів та їх практичну цінність;
- загальний висновок щодо рекомендації або нерекomenдації кваліфікаційної роботи до захисту.

Форма рецензії на кваліфікаційну магістерську роботу передбачає характеристику **актуальності і наукової новизни роботи**. Водночас для

здобувачів освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації» оцінювання цього аспекту має здійснюватися з урахуванням дослідницького та/або інноваційного характеру магістерської роботи. Оскільки відповідно до Положення окреме формулювання наукової новизни у вступі є обов'язковим для освітньо-наукових програм, під час рецензування роботи за освітньо-професійною програмою можуть характеризуватися **елементи новизни, самостійність авторського аналізу, оригінальність дослідницького підходу, отримані результати та власний внесок здобувача у розв'язання поставленої проблеми.**

Рецензія має містити аргументовану оцінку роботи. Зазначення рецензентом недоліків або дискусійних положень не означає негативної оцінки роботи загалом, а є складовою її професійного та академічного оцінювання. Зауваження мають стосуватися змісту, методології, результатів, їх обґрунтованості або практичної цінності та бути сформульовані таким чином, щоб здобувач міг надати на них аргументовану відповідь під час захисту.

У загальному висновку рецензент зазначає, **рекомендується чи не рекомендується кваліфікаційна магістерська робота до захисту.** Рецензія підписується рецензентом із зазначенням його прізвища, ім'я та по батькові, посади, місця роботи і дати її підготовки.

Здобувач має ознайомитися зі змістом рецензії до захисту та підготувати аргументовані відповіді на висловлені рецензентом зауваження і дискусійні питання. Під час захисту основні положення рецензії оголошуються, після чого здобувач має можливість надати відповідні пояснення.

Після отримання відгуку керівника та рецензії кваліфікаційна магістерська робота разом із супровідними документами подається на випускову кафедру для подальшої передачі до екзаменаційної комісії у строки, визначені календарним графіком виконання кваліфікаційної роботи.

8.5. Допуск кваліфікаційної магістерської роботи до захисту

Допуск кваліфікаційної магістерської роботи до захисту здійснюється **випусковою кафедрою** після завершення передбачених процедур підготовки, перевірки та рецензування роботи. Організацію подання кваліфікаційних робіт до екзаменаційної комісії забезпечує випускова кафедра.

Для допуску до захисту кваліфікаційна магістерська робота має бути завершена та подана у строки, визначені календарним графіком її виконання. До роботи додаються передбачені нормативними документами Університету супровідні документи, зокрема **відгук керівника та рецензія**. Робота подається у паперовій та/або електронній формі відповідно до порядку, установленого випусковою кафедрою. Разом із роботою можуть подаватися графічні та презентаційні матеріали.

Під час вирішення питання про допуск кваліфікаційної магістерської роботи до захисту враховуються:

- відповідність теми роботи темі, затвердженій наказом Університету;
- виконання індивідуального завдання та завершеність усіх передбачених структурних частин роботи;
- дотримання встановлених вимог до структури та оформлення кваліфікаційної роботи;
- результати перевірки роботи на дотримання вимог академічної доброчесності;
- наявність відгуку керівника та рецензії;
- наявність інших супровідних документів, передбачених нормативними документами Університету та процедурою підготовки кваліфікаційної роботи.

За рішенням випускової кафедри може здійснюватися **нормоконтроль** кваліфікаційної роботи. Нормоконтроль спрямований на перевірку дотримання встановлених вимог до її оформлення та може здійснюватися керівником кваліфікаційної роботи та/або іншими науково-педагогічними працівниками, визначеними випусковою кафедрою. Положення визначає нормоконтроль як можливу, а не обов'язкову для всіх кваліфікаційних робіт процедуру.

Рішення про допуск кваліфікаційної магістерської роботи до захисту приймається на засіданні випускової кафедри та **оформлюється протоколом засідання кафедри**. Відомості про допуск зазначаються на титульному аркуші кваліфікаційної роботи із зазначенням номера протоколу та дати засідання кафедри.

Після допуску кваліфікаційна магістерська робота разом із відгуком керівника, рецензією та іншими супровідними документами передається випусковою кафедрою до **екзаменаційної комісії** для проведення захисту.

Допуск до захисту означає завершення етапу підготовки та попереднього контролю кваліфікаційної магістерської роботи. **Остаточне оцінювання роботи здійснює екзаменаційна комісія за результатами її змісту та публічного захисту** відповідно до встановлених Університетом критеріїв оцінювання.

9. ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

9.1. Підготовка до захисту кваліфікаційної магістерської роботи

Підготовка до захисту є завершальним етапом роботи здобувача над кваліфікаційною магістерською роботою. Її метою є підготовка до **стислого, логічного й аргументованого представлення результатів власного дослідження** та професійного обговорення їх з членами екзаменаційної комісії. Відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу ДУЕТ захист передбачає доповідь здобувача, представлення основних результатів роботи, відповіді на запитання та зауваження, наведені у відгуку керівника і рецензії.

Після допуску кваліфікаційної магістерської роботи до захисту здобувачеві необхідно зосередитися не на переказі її змісту, а на визначенні **ключових результатів, які мають бути представлені та обґрунтовані під час захисту**. Магістерська робота передбачає розв'язання завдань дослідницького та/або інноваційного характеру, тому під час підготовки особливу увагу слід приділити власному дослідницькому внеску, отриманим результатам та їх практичному значенню.

Під час підготовки до захисту здобувачеві рекомендується:

- ще раз співвіднести **мету, завдання, методи, отримані результати та висновки** роботи й переконатися, що він може пояснити логіку переходу від поставленої проблеми до отриманих результатів;
- визначити основні результати власного дослідження, які становлять зміст доповіді та мають бути відображені у презентації;
- бути готовим пояснити **вибір дослідницького дизайну, методів, емпіричної бази, критеріїв та показників аналізу**, а також обґрунтувати прийняті методологічні рішення;
- чітко розмежувати положення, отримані з наукових та інших джерел, і **власні результати, інтерпретації, висновки та пропозиції**;
- визначити практичне значення отриманих результатів: для яких організацій, комунікаційних процесів, управлінських рішень або професійних практик вони можуть бути використані;
- опрацювати відгук керівника та рецензію, визначити зауваження і дискусійні

питання та підготувати аргументовані відповіді на них;

- повторно переглянути використані у роботі основні дані, показники, результати аналізу, таблиці, рисунки та інші матеріали, на які може знадобитися посилатися під час відповідей на запитання;

- усвідомлювати **обмеження проведеного дослідження** та бути готовим пояснити, як вони впливають на можливість інтерпретації й застосування отриманих результатів;

- підготувати доповідь і презентацію відповідно до рекомендацій, наведених у підрозділах 9.2–9.3, та попередньо перевірити їх узгодженість між собою;

- провести репетицію виступу з дотриманням установленого регламенту, приділяючи увагу не механічному відтворенню підготовленого тексту, а послідовному й зрозумілому представленню логіки та результатів дослідження.

Під час підготовки здобувач може отримувати консультаційну допомогу керівника кваліфікаційної роботи. Положення про кваліфікаційну роботу ДУЕТ безпосередньо відносить до обов'язків керівника надання консультаційної допомоги здобувачеві під час підготовки до захисту.

Особливу увагу слід приділити готовності **пояснювати власне дослідження без опори виключно на текст доповіді або презентацію**. Здобувач має розуміти походження використаних даних, логіку застосованих методів, уміти інтерпретувати отримані результати, обґрунтовувати сформульовані висновки та пропозиції, а також відповідати на уточнювальні й дискусійні запитання.

Якщо під час виконання кваліфікаційної роботи використовувалися інструменти генеративного штучного інтелекту, здобувач має бути готовим пояснити характер і межі такого використання та самостійно обґрунтувати методологію, результати, висновки й запропоновані рішення. Використання цифрових інструментів під час підготовки кваліфікаційної роботи регулюється Політикою використання штучного інтелекту ДУЕТ.

У результаті підготовки до захисту здобувач повинен бути готовим **не лише представити завершену кваліфікаційну роботу, а й професійно обґрунтувати прийняті дослідницькі рішення, продемонструвати самостійність виконаного дослідження та аргументовано захистити отримані результати**.

9.2. Структура та зміст доповіді

Доповідь під час захисту кваліфікаційної магістерської роботи має стисло й послідовно представляти **логіку проведеного дослідження, його основні результати та власний внесок здобувача**. Вона не повинна бути скороченим переказом змісту кваліфікаційної роботи або послідовним відтворенням її розділів.

Під час підготовки доповіді основну увагу необхідно зосередити на тому, **яку проблему досліджував здобувач, яким способом проводилося дослідження, які результати отримано та яке значення вони мають**. Такий підхід відповідає вимогам до магістерської роботи як самостійного дослідження, що передбачає розв'язання завдань дослідницького та/або інноваційного характеру.

Рекомендована логіка доповіді передбачає такі змістові складові:

1. **Дослідницька проблема та актуальність теми.** Необхідно коротко окреслити проблему, яка зумовила вибір теми, та пояснити її актуальність у контексті міжнародних комунікацій. Не варто розпочинати доповідь із розгорнутого теоретичного огляду або загальних тверджень про важливість комунікацій.

2. **Мета та логіка дослідження.** Слід чітко сформулювати мету роботи та, за необхідності, зазначити основні дослідницькі питання або завдання, без детального відтворення всього переліку зі вступу.

3. **Методологія та емпірична база дослідження.** Необхідно стисло пояснити, що саме досліджувалося, які дані та матеріали становили емпіричну базу,

які методи застосовувалися та чому вони були придатними для розв'язання поставлених завдань. Для кейс-стаді, контент-аналізу, опитування, інтерв'ю, порівняльного дослідження чи іншого дизайну доцільно зазначити межі вибірки, період дослідження, основні критерії або категорії аналізу.

4. Основні результати власного дослідження. Це має бути центральна й найбільша за обсягом частина доповіді. Здобувач представляє не весь матеріал роботи, а найбільш значущі результати проведеного аналізу, виявлені закономірності, відмінності, проблеми, взаємозв'язки або тенденції. Твердження доцільно підтверджувати конкретними даними, результатами порівняння, таблицями, рисунками, діаграмами чи іншими матеріалами презентації.

5. Розроблені пропозиції та рекомендації. Необхідно представити власні пропозиції, модель, алгоритм, систему заходів, комунікаційні рішення або інший прикладний результат роботи та показати, **на яких результатах проведеного дослідження вони ґрунтуються**. Рекомендації мають логічно випливати з виявлених проблем і результатів аналізу, а не бути універсальним переліком загальних порад.

6. Практичне значення та підсумкові висновки. На завершення слід коротко сформулювати, що саме вдалося встановити в результаті дослідження та де і ким можуть бути використані отримані результати. За наявності апробації або впровадження результатів це може бути стисло зазначено в цій частині доповіді.

У доповіді доцільно дотримуватися принципу: **чим ближче матеріал до власного дослідження здобувача, тим більшу частину виступу він має займати**. Теоретичні положення необхідні лише настільки, наскільки вони пояснюють дослідницьку логіку, обрані критерії, методи або інтерпретацію отриманих результатів. Положення ДУЕТ також визначає, що саме результати власного дослідження мають бути повно й логічно викладені та обґрунтовані у кваліфікаційній роботі.

Під час доповіді **не рекомендується** детально переказувати зміст кожного розділу, зачитувати визначення та класифікації, перелічувати значну кількість авторів і джерел, описувати загальновідомі положення або дослівно читати текст зі слайдів. Такі елементи скорочують час, необхідний для представлення власних результатів дослідження.

Доповідь має бути узгоджена з презентацією: кожен змістовий блок виступу повинен підтримуватися лише тими візуальними матеріалами, які допомагають зрозуміти логіку дослідження або підтверджують його результати. Вимоги до структури та оформлення презентації наведено у підрозділі 9.3.

Тривалість доповіді визначається регламентом роботи екзаменаційної комісії. Текст виступу необхідно попередньо адаптувати до встановленого часу та відрепетирувати. Скорочення доповіді має здійснюватися насамперед за рахунок другорядних теоретичних пояснень, а не результатів власного дослідження.

9.3. Вимоги до презентації та демонстраційних матеріалів

Презентація є засобом візуального представлення логіки та основних результатів кваліфікаційної магістерської роботи під час її захисту. Вона має доповнювати усну доповідь, полегшувати сприйняття результатів дослідження та акцентувати увагу на власному дослідницькому внеску здобувача.

Презентація не повинна відтворювати текст кваліфікаційної роботи або містити значні за обсягом текстові фрагменти. До неї доцільно включати передусім ті матеріали, які краще сприймаються у візуальній формі: схеми дослідницького дизайну, характеристики емпіричної бази, результати контент-аналізу, порівняльного аналізу, опитування чи інтерв'ю, таблиці, діаграми, моделі, матриці, приклади комунікаційних матеріалів, а також розроблені здобувачем рекомендації

та інші прикладні результати.

Рекомендована структура презентації:

1. **Титульний слайд** — тема кваліфікаційної магістерської роботи, прізвище та ім'я здобувача, прізвище та ініціали керівника.

2. **Дослідницька проблема та актуальність теми** — стисле представлення проблеми, на розв'язання якої спрямоване дослідження.

3. **Мета та логіка дослідження** — мета, за необхідності дослідницькі питання або ключові завдання.

4. **Методологія та емпірична база** — дизайн дослідження, застосовані методи, об'єкти або кейси, вибірка, період і критерії аналізу залежно від характеру роботи.

5. **Основні результати дослідження** — декілька слайдів, що представляють найбільш значущі результати власного аналізу.

6. **Пропозиції та рекомендації** — розроблені здобувачем рішення, модель, алгоритм, система заходів або інший прикладний результат та його зв'язок із виявленими проблемами.

7. **Підсумкові результати та практичне значення** — ключові висновки дослідження, можливості використання отриманих результатів, за наявності — відомості про їх апробацію або впровадження.

Наведена структура є **рекомендованою**, а не обов'язковою схемою для кожної роботи. Кількість і послідовність слайдів можуть змінюватися залежно від теми, методології та характеру отриманих результатів. Водночас найбільша частина презентації має бути присвячена **власному дослідженню та отриманим результатам**, оскільки магістерська кваліфікаційна робота передбачає розв'язання завдань дослідницького та/або інноваційного характеру. Положення ДУЕТ також вимагає повного й логічного викладення та обґрунтування результатів власного дослідження здобувача.

Кількість слайдів має відповідати встановленому регламенту доповіді. Доцільно включати лише ті слайди, які безпосередньо використовуються під час виступу або необхідні для аргументованої відповіді на можливі запитання членів екзаменаційної комісії.

Під час оформлення презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:

- використовувати єдиний візуальний стиль, читабельні шрифти та достатній розмір тексту;
- формулювати заголовки слайдів так, щоб вони відображали їхній зміст;
- уникати перевантаження слайдів текстом, складними таблицями та надмірною кількістю візуальних елементів;
- подавати кількісні результати у формі, що дає змогу швидко побачити основні співвідношення, відмінності або тенденції;
- використовувати таблиці лише тоді, коли для розуміння результату важливі конкретні значення; в інших випадках за можливості застосовувати доречну графічну візуалізацію;
- забезпечувати читабельність схем, діаграм, рисунків та інших матеріалів під час демонстрації;
- зазначати джерела даних і матеріалів, запозичених з інших джерел; для власних результатів доцільно вказувати, що вони отримані або розроблені автором;
- не використовувати декоративні зображення, анімацію чи інші елементи, які не виконують змістовної функції.

Особливо важливо, щоб **кожен слайд мав визначену функцію в аргументації здобувача**. Таблиця, діаграма, схема або модель мають не просто демонструвати наявність проведеного аналізу, а допомагати пояснити конкретний результат. Під час виступу здобувачеві слід інтерпретувати представлені дані, а не

обмежуватися їх описом.

Якщо у кваліфікаційній роботі аналізуються вебсайти, соціальні мережі, рекламні або інформаційні матеріали, публікації міжнародних організацій чи компаній, у презентації можуть використовуватися **скріншоти або фрагменти відповідних матеріалів**. Вони мають бути достатньо якісними для сприйняття, супроводжуватися зазначенням джерела та використовуватися як матеріал для аналізу, а не як декоративне наповнення слайда.

За необхідності здобувач може підготувати **додаткові демонстраційні слайди**, які не входять до основної послідовності доповіді, але містять деталізовані результати, розширені таблиці, елементи методики, додаткові розрахунки або інші матеріали, що можуть бути використані під час відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії.

Перед захистом необхідно перевірити коректність відображення презентації, читабельність усіх матеріалів, відповідність наведених даних остаточному тексту кваліфікаційної роботи та узгодженість послідовності слайдів із доповіддю.

9.4. Процедура захисту та відповіді на запитання

Захист кваліфікаційної магістерської роботи проводиться перед екзаменаційною комісією та є завершальним етапом атестації здобувача. Під час захисту здобувач має продемонструвати не лише результати виконаної роботи, а й здатність **пояснювати логіку проведеного дослідження, аргументувати прийняті рішення, інтерпретувати отримані результати та професійно обговорювати їх**.

Відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти ДУЕТ захист передбачає:

- доповідь здобувача та представлення основних результатів кваліфікаційної роботи;
- відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх осіб у межах установленого регламенту;
- оголошення основних положень відгуку керівника та рецензії;
- відповіді здобувача на висловлені у відгуку та рецензії зауваження.

Доповідь супроводжується презентацією та, за необхідності, іншими демонстраційними матеріалами. Її структура і зміст мають відповідати рекомендаціям, наведеним у підрозділах 9.2–9.3 цих Методичних рекомендацій.

Після доповіді здобувач відповідає на запитання. Запитання можуть стосуватися **теоретичних положень, методології та організації дослідження, використаної інформаційної й емпіричної бази, отриманих результатів, їх інтерпретації, сформульованих висновків і рекомендацій, практичного значення роботи та обмежень проведеного дослідження**.

Під час відповідей на запитання здобувачеві рекомендується:

- уважно вислухати запитання та відповідати безпосередньо на його зміст;
- давати чіткі й аргументовані відповіді, спираючись насамперед на результати власного дослідження;
- за необхідності звертатися до відповідного слайда, таблиці, рисунка, розрахунку або іншого матеріалу;
- пояснювати причини вибору певного дослідницького підходу, методу, вибірки, критеріїв або показників аналізу;
- розмежовувати фактичні результати дослідження та власну їх інтерпретацію;
- не намагатися приховувати обмеження дослідження, а коректно пояснювати їх та враховувати під час формулювання висновків;
- якщо запитання передбачає дискусійність або допускає декілька підходів,

чітко окреслити власну позицію та аргументи, на яких вона ґрунтується;

- якщо відповідь виходить за межі проведеного дослідження, коректно зазначити це, не підмінюючи обґрунтовану відповідь припущеннями.

Окремою складовою захисту є відповіді на **зауваження, наведені у відгуку керівника та рецензії**. Здобувач має продемонструвати, що він ознайомився із зауваженнями та здатний аргументовано на них реагувати. Відповідь може містити пояснення прийнятого рішення, посилання на результати проведеного дослідження, визнання певного обмеження роботи або обґрунтовану незгоду із зауваженням.

Наявність зауваження не означає, що здобувач повинен обов'язково погодитися з ним. Якщо він має достатні теоретичні, методологічні або емпіричні підстави для іншої позиції, її слід викласти **коректно й аргументовано**. Водночас недоцільно заперечувати очевидний недолік роботи або намагатися пояснити його без достатніх підстав.

Під час захисту важливо дотримуватися професійного академічного стилю комунікації: відповідати по суті, не переривати членів екзаменаційної комісії, уникати надмірно довгих відповідей і підтримувати аргументацію конкретними результатами роботи.

Захист кваліфікаційної магістерської роботи має характер **академічного та професійного обговорення результатів проведеного дослідження**. Тому здобувачеві важливо не лише представити підготовлену доповідь, а й продемонструвати розуміння власної роботи та здатність обґрунтовувати прийняті дослідницькі й професійні рішення.

Після завершення захисту екзаменаційна комісія проводить закриті засідання, на якому ухвалює рішення щодо оцінювання кваліфікаційної роботи та, у разі успішного проходження атестації, присвоєння здобувачеві відповідної освітньої кваліфікації. Оцінювання здійснюється відповідно до встановлених Університетом критеріїв, наведених у **розділі 10 цих Методичних рекомендацій**.

10. ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

10.1. Загальні засади та структура оцінювання

Оцінювання кваліфікаційної магістерської роботи здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій та Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Державного університету економіки і технологій.

Оцінювання має комплексний характер і передбачає визначення як якості виконаної кваліфікаційної магістерської роботи, так і здатності здобувача представити, пояснити та аргументовано захистити отримані результати. Підсумкова оцінка визначається за 100-бальною шкалою.

Оцінювання кваліфікаційної магістерської роботи здійснюється за такими складовими:

Складова оцінювання	Максимальна кількість балів
Якість виконання кваліфікаційної магістерської роботи	70
Представлення результатів кваліфікаційної магістерської роботи	20
Відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії	10
Разом	100

Оцінювання здійснюється екзаменаційною комісією на основі критеріїв, установлених Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій. Під час оцінювання враховується рівень досягнення здобувачем програмних результатів навчання, які

перевіряються виконанням і захистом кваліфікаційної магістерської роботи.

Критерії оцінювання застосовуються відповідно до встановленого Університетом розподілу балів та можуть конкретизуватися з урахуванням особливостей кваліфікаційних магістерських робіт за освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації» без зміни загальної логіки оцінювання та максимальної кількості балів за кожною складовою.

Кваліфікаційна магістерська робота та її захист вважаються успішно оціненими, якщо загальна сума балів, отриманих за всі складові оцінювання, становить **не менше 60 балів**.

Деталізовані критерії оцінювання якості кваліфікаційної магістерської роботи, представлення її результатів та відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії наведено у наступних підрозділах.

10.2. Критерії оцінювання якості кваліфікаційної магістерської роботи

Якість виконання кваліфікаційної магістерської роботи оцінюється максимально у **70 балів**. Під час оцінювання враховуються відповідність змісту роботи поставленій меті та завданням; повнота й глибина розкриття теми; обґрунтованість застосованих методів; якість аналізу та отриманих результатів; аргументованість висновків і запропонованих рішень; самостійність виконання; практична або наукова цінність отриманих результатів.

Оцінювання здійснюється відповідно до рівнів та критеріїв, установлених Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій.

Таблиця 10.1

Критерії оцінювання якості виконання кваліфікаційної магістерської роботи

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Високий	63–70	Кваліфікаційна робота повністю відповідає поставленій меті та завданням; тему розкрито повно й глибоко; методи обрано та застосовано обґрунтовано; аналіз проведено на високому рівні; отримані результати є самостійними, достовірними та належно обґрунтованими; висновки логічно впливають із результатів роботи; запропоновані рішення є аргументованими; робота має практичну та/або наукову цінність.
Достатній	56–62	Кваліфікаційна робота відповідає поставленій меті та завданням; тему розкрито достатньо повно; методи обрано й застосовано належним чином; аналіз і отримані результати загалом є обґрунтованими; висновки відповідають результатам роботи; запропоновані рішення мають належне обґрунтування; робота має практичну та/або наукову цінність. Наявні окремі несуттєві недоліки.
Середній	49–55	Кваліфікаційна робота загалом відповідає поставленій меті та завданням, однак окремі положення розкрито недостатньо повно або глибоко; обґрунтування вибору чи застосування методів має окремі недоліки; аналіз та отримані результати загалом є прийнятними, але окремі положення потребують додаткового обґрунтування; висновки та запропоновані рішення частково потребують уточнення.
Задовільний	42–48	Мету й завдання роботи реалізовано частково; тему розкрито недостатньо повно; вибір або застосування методів має суттєві недоліки; аналіз є недостатньо глибоким, а окремі результати — неповними або недостатньо обґрунтованими; висновки та запропоновані рішення лише частково відповідають отриманим результатам; практична або наукова цінність роботи є обмеженою.

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Низький	1–41	Кваліфікаційна робота має суттєві недоліки та не підтверджує належного рівня досягнення результатів навчання; мету й завдання реалізовано фрагментарно; методи не обґрунтовано або застосовано неналежним чином; аналіз є поверховим або містить суттєві помилки; отримані результати та висновки не мають належного обґрунтування; запропоновані рішення не впливають із результатів дослідження або відсутні.
Результат не продемонстровано	0	Кваліфікаційну роботу не подано або відсутній результат, що може бути оцінений.

Джерело: складено відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій.

Для кваліфікаційних магістерських робіт за освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації» зазначені критерії застосовуються з урахуванням дослідницького характеру роботи та особливостей предметної сфери.

Зокрема, під час оцінювання **обґрунтованості застосованих методів** враховуються відповідність дослідницького дизайну поставленій проблемі та завданням, обґрунтованість формування інформаційної та емпіричної бази, вибору методів дослідження, критеріїв, показників і категорій аналізу.

Якість аналізу та отриманих результатів передбачає не лише збирання й систематизацію матеріалу, а здатність здобувача самостійно аналізувати та інтерпретувати дані, виявляти закономірності, взаємозв'язки, проблеми й тенденції у сфері міжнародних комунікацій та формулювати на цій основі обґрунтовані результати дослідження.

Під час оцінювання **аргументованості висновків і запропонованих рішень** враховується їх безпосередній зв'язок із результатами проведеного дослідження. Запропоновані комунікаційні стратегії, моделі, рекомендації, алгоритми, інструменти або інші прикладні рішення мають спиратися на отримані результати, а не становити сукупність загальних рекомендацій.

Самостійність виконання виявляється у здатності здобувача самостійно формувати дослідницьку логіку, здійснювати аналіз та інтерпретацію матеріалу, обґрунтовувати дослідницькі рішення, формулювати висновки й пропозиції з дотриманням вимог академічної доброчесності та встановлених правил використання штучного інтелекту.

Практична або наукова цінність результатів визначається можливістю їх використання для розв'язання конкретної проблеми у сфері міжнародних комунікацій, удосконалення комунікаційної практики відповідних суб'єктів або поглиблення розуміння досліджуваної проблеми.

10.3. Критерії оцінювання представлення результатів та відповідей на запитання

Представлення результатів кваліфікаційної магістерської роботи та відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії є окремими складовими оцінювання захисту. За представлення результатів здобувач може отримати **до 20 балів**, за відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії — **до 10 балів**.

Під час оцінювання представлення результатів враховуються логічність, послідовність і структурованість викладу, здатність виокремити та представити основні результати роботи, обґрунтованість висновків, дотримання встановленого регламенту та якість використання засобів представлення інформації. Саме ці критерії закріплені в оцінювальному листі кваліфікаційної роботи (Додаток 9 до Положення).

Таблиця 10.2

**Критерії оцінювання представлення результатів кваліфікаційної
магістерської роботи**

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Високий	18–20	Представлення результатів є логічним, послідовним і структурованим; чітко виокремлено мету, основні результати та висновки кваліфікаційної роботи; отримані результати представлено повно й переконливо; висновки належно обґрунтовано; дотримано встановленого регламенту; використані засоби представлення є якісними, змістовними та сприяють розумінню основних результатів роботи.
Достатній	16–17	Представлення результатів є логічним і послідовним; мету, основні результати та висновки кваліфікаційної роботи висвітлено достатньо повно; висновки загалом обґрунтовані; дотримано встановленого регламенту; засоби представлення використано належно. Наявні окремі несуттєві недоліки, що не впливають на загальне розуміння результатів роботи.
Середній	14–15	Основні результати кваліфікаційної роботи представлено, однак виклад є недостатньо послідовним або структурованим; окремі важливі результати чи висновки висвітлено неповно або недостатньо обґрунтовано; наявні окремі недоліки щодо дотримання регламенту та/або використання засобів представлення.
Задовільний	12–13	Представлення дає змогу визначити основний зміст і результати кваліфікаційної роботи, однак є фрагментарним або недостатньо структурованим; суттєві результати та висновки представлено неповно; їх обґрунтування є недостатнім; регламенту дотримано частково та/або засоби представлення використано неналежним чином.
Низький	1–11	Представлення є фрагментарним і не дає цілісного уявлення про зміст та основні результати кваліфікаційної роботи; здобувач не виокремлює суттєвих результатів і висновків або не може їх належно представити; встановленого регламенту не дотримано; засоби представлення відсутні або використані неналежним чином.
Результат продемонстровано не	0	Результати кваліфікаційної роботи не представлено.

Під час оцінювання відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії враховуються повнота, точність та аргументованість відповідей, рівень володіння матеріалом кваліфікаційної роботи, здатність обґрунтовувати отримані результати й зроблені висновки.

Таблиця 10.3

**Критерії оцінювання відповідей на запитання членів екзаменаційної
комісії**

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Високий	9–10	Здобувач вільно володіє матеріалом кваліфікаційної роботи; надає повні, точні й аргументовані відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії; самостійно й переконливо обґрунтовує отримані результати, прийняті рішення та зроблені висновки.
Достатній	8	Здобувач добре володіє матеріалом кваліфікаційної роботи; надає правильні й достатньо аргументовані відповіді на запитання; обґрунтовує основні результати, прийняті рішення та висновки. Наявні окремі несуттєві неточності.
Середній	7	Здобувач загалом володіє матеріалом кваліфікаційної роботи та правильно відповідає на більшість запитань; окремі відповіді є

Рівень виконання	Кількість балів	Критерії оцінювання
		неповними або недостатньо аргументованими; обґрунтування окремих результатів, рішень чи висновків потребує уточнення.
Задовільний	6	Здобувач демонструє базове володіння матеріалом кваліфікаційної роботи; відповіді на запитання є переважно неповними, містять суттєві неточності; здобувач має труднощі з обґрунтуванням отриманих результатів, прийнятих рішень та зроблених висновків.
Низький	1–5	Здобувач фрагментарно володіє матеріалом кваліфікаційної роботи; більшість відповідей на запитання є неправильними, фрагментарними або відсутніми; здобувач не може належно обґрунтувати отримані результати, прийняті рішення та зроблені висновки.
Результат не продемонстровано	0	Здобувач не надав відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії.

Джерело: складено відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій.

10.4. Формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка за кваліфікаційну магістерську роботу визначається екзаменаційною комісією як сума балів, отриманих здобувачем за трьома складовими оцінювання:

- якість виконання кваліфікаційної магістерської роботи — **до 70 балів**;
- представлення результатів кваліфікаційної магістерської роботи — **до 20 балів**;
- відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії — **до 10 балів**.

Максимальна підсумкова оцінка становить **100 балів**. Результати оцінювання оформлюються в оцінювальному листі кваліфікаційної роботи за формою, установленюю Додатком 9 до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій. Положення безпосередньо встановлює, що оцінювання здійснюється екзаменаційною комісією, а підсумкова оцінка є сумою балів за зазначеними трьома складовими.

Кваліфікаційна магістерська робота вважається успішно захищеною, якщо за результатами оцінювання здобувач отримав **не менше 60 балів**. У разі отримання незадовільної оцінки повторна атестація здійснюється відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій.

Підсумкова кількість балів переводиться у національну шкалу оцінювання та шкалу ECTS відповідно до шкали, установленюю Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Державному університеті економіки і технологій.

Таблиця 10.4

Шкала оцінювання результатів захисту кваліфікаційної магістерської роботи

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90–100	відмінно	A
80–89	добре	B
70–79	добре	C
66–69	задовільно	D
60–65	задовільно	E
21–59	незадовільно	FX
0–20	незадовільно	F

Для атестації здобувачів положення шкали щодо можливості повторного проходження контрольного заходу або повторного вивчення освітнього компонента **не застосовуються**. Порядок повторної атестації у разі отримання незадовільної оцінки визначається окремим Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти в ДУЕТ.

ДОДАТОК А

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут управління та бізнес-освіти

Кафедра міжнародних відносин

Спеціальність СЗ Міжнародні відносини

Освітня програма «Міжнародні комунікації»

Форма здобуття освіти _____

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)
на тему
« _____

_____»

за матеріалами _____
(повна назва бази дослідження)

Керівник кваліфікаційної роботи

(наук. ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Робота допущена до захисту в ЕК

Протокол засідання кафедри

від « _____ » _____ 20__ р. № _____

Завідувач кафедри

(наук. ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Кривий Ріг 20__

Додаток Б

Форма заяви здобувача вищої освіти

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут управління та бізнес-освіти

Кафедра міжнародних відносин

Завідувачу кафедри _____

(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

здобувача(ки) групи _____

(шифр групи)

(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)**ЗАЯВА**

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр зі спеціальності С3 Міжнародні відносини освітньо-професійної програми «Міжнародні комунікації».

Тема кваліфікаційної роботи українською мовою:

Назва кваліфікаційної роботи англійською мовою (English title):

(дата та підпис здобувача)**ПОГОДЖЕНО:**

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис)_____
(ім'я та ПРИЗВИЩЕ)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут	Інститут управління та бізнес-освіти
Кафедра	Міжнародних відносин
Спеціальність	С3 Міжнародні відносини
Освітня програма	«Міжнародні комунікації»
Форма здобуття освіти	

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____
« ____ » _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ**

1. Тема роботи « _____ »

Керівник кваліфікаційної роботи _____
затверджені наказом закладу вищої освіти від « ____ » _____ 20__ р. № _____

2. Строк подання здобувачем роботи до « ____ » _____ 20__ р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1.

Розділ 2.

Розділ 3.

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження:

Мета кваліфікаційної роботи:

4. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Складання плану роботи та погодження його з керівником	_____	
2	Підготовка розділу 1	_____	
3	Підготовка розділу 2	_____	
4	Підготовка розділу 3	_____	
5	Підготовка вступу та висновків	_____	
6	Подання електронного варіанта роботи для перевірки на дотримання вимог академічної доброчесності	_____	
7	Доопрацювання роботи за результатами перевірки (за необхідності)	_____	
8	Отримання відгуку керівника кваліфікаційної роботи та рецензії	_____	
9	Подання кваліфікаційної роботи на випускову кафедру	_____	
10	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи	_____	
11	Підготовка до захисту в екзаменаційній комісії	_____	

Завдання підготував керівник
кваліфікаційної роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завдання одержав

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Д

Форма рецензії на кваліфікаційну магістерську роботу
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
 Спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну магістерську роботу

Здобувача вищої освіти _____

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Освітня програма «Міжнародні комунікації»

Тема роботи

1. Актуальність і наукова новизна роботи:

2. Позитивні сторони роботи:

3. Недоліки або дискусійні питання:

4. Оцінка якості отриманих результатів та їх практична цінність:

5. Загальний висновок:

Кваліфікаційна робота _____
(рекомендується / не рекомендується до захисту)

Рецензент

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Посада,

місце

роботи

Підпис _____

Дата _____

ЗРАЗОК

**Декларація
про дотримання академічної доброчесності під час
підготовки кваліфікаційної роботи
здобувачем вищої освіти
Державного університету економіки і технологій**

Я, _____,
студент(ка)/аспірант _____ курсу, групи _____ Державного університету економіки і технологій розумію і підтримую політику закладу із академічної доброчесності. Я не використовував(ла) недозволену допомогу та не надавав(ла) такої допомоги іншим особам. Використані у роботі ідеї, результати досліджень і тексти інших авторів супроводжуються належними посиланнями на відповідні джерела.

У випадку використання генеративного ШІ автор заявляє про це, заповнюючи та додаючи до даного документу декларацію про делегування завдань інструментам генеративного ШІ.

(дата)

(підпис)

(Ініціал, ПРІЗВИЩЕ)

ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЛИСТ кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень

Спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

Освітня програма «Міжнародні комунікації»

Тема кваліфікаційної роботи _____

Дата захисту «__» _____ 20__ року

№ з/п	Складова оцінювання	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Кількість балів
1	Якість виконання кваліфікаційної роботи	Відповідність змісту роботи поставленій меті та завданням; повнота й глибина розкриття теми; обґрунтованість застосованих методів; якість аналізу та отриманих результатів; аргументованість висновків і запропонованих рішень; самостійність виконання; практична або наукова цінність отриманих результатів	70	
2	Представлення результатів кваліфікаційної роботи	Логічність, послідовність і структурованість викладу; здатність виокремити й представити основні результати роботи; обґрунтованість висновків; дотримання встановленого регламенту; якість використання засобів представлення інформації	20	
3	Відповіді на запитання членів Екзаменаційної комісії	Повнота, точність та аргументованість відповідей; рівень володіння матеріалом кваліфікаційної роботи; здатність обґрунтовувати отримані результати й зроблені висновки	10	
	РАЗОМ		100	

Підсумкова оцінка: _____ балів.

Протокол засідання Екзаменаційної комісії № ____ від «__» _____ 20__ року

Екзаменаційна комісія

Голова ЕК

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Члени ЕК:

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

АНОТАЦІЯ

Коваленко Анна Сергіївна. Комунікації сталого розвитку як інструмент формування репутації глобальних брендів. – Рукопис. Кваліфікаційна магістерська робота за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини», освітньо-професійною програмою «Міжнародні комунікації». Кривий Ріг, 2026. 108 с., 14 таблиць, 9 рисунків, 4 додатки, 84 використаних джерела.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі комунікацій сталого розвитку у взаємодії глобальних компаній зі стейкхолдерами та формуванні корпоративної репутації. Посилення вимог до прозорості й доказовості ESG-комунікацій актуалізує необхідність дослідження їхніх інструментів і репутаційних ризиків.

Мета роботи – проаналізувати ESG-комунікації глобальних брендів як інструмент формування репутації та довіри. Використано методи аналізу і синтезу, порівняльного аналізу, контент-аналізу та систематизації. Емпіричну основу становлять комунікаційні матеріали глобальних брендів, корпоративна звітність зі сталого розвитку та інші відкриті корпоративні джерела.

У роботі систематизовано теоретичні підходи до ESG-комунікацій та їхнього зв'язку з корпоративною репутацією; проаналізовано роль нефінансової звітності, візуалізації ESG-даних і сторітелінгу; здійснено порівняльний аналіз практик ESG-комунікацій глобальних брендів. Визначено основні комунікаційні та репутаційні ризики, зокрема грінвошинг і розрив між задекларованими принципами сталого розвитку та корпоративною практикою. Обґрунтовано напрями підвищення прозорості, доказовості й послідовності

ESG-комунікацій.

Практичне значення результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для вдосконалення комунікаційних стратегій міжнародних компаній у сфері сталого розвитку та взаємодії зі стейкхолдерами.

Ключові слова: ESG-комунікації, глобальні бренди, грінвошинг, корпоративна репутація, нефінансова звітність, сталий розвиток, стейкхолдери.

Додаток И

ПРИКЛАД ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ
*Тема: «Комунікації сталого розвитку як інструмент формування репутації
 глобальних брендів»*

	Стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ФОРМУВАННІ КОРПОРАТИВНОЇ РЕПУТАЦІЇ	10
1.1. Розвиток концепції сталого розвитку в корпоративному секторі та становлення ESG-комунікацій	10
1.2. Теоретичні підходи до формування корпоративної репутації та взаємодії зі стейкхолдерами	17
1.3. ESG-комунікації у системі формування корпоративної репутації глобальних брендів	24
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ESG-КОМУНІКАЦІЙ ГЛОБАЛЬНИХ БРЕНДІВ	33
2.1. Дизайн, методи та інформаційна база дослідження ESG-комунікацій глобальних брендів	33
2.2. Аналіз інструментів і каналів ESG-комунікацій глобальних брендів	40
2.3. Порівняльний аналіз комунікаційних практик глобальних брендів	50
2.4. Репутаційні ефекти та ризики ESG-комунікацій за результатами дослідження	61
Висновки до розділу 2	69
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ESG-КОМУНІКАЦІЙ ГЛОБАЛЬНИХ БРЕНДІВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ РЕПУТАЦІЇ	72
3.1. Напрями підвищення прозорості та доказовості ESG-комунікацій	72
3.2. Рекомендації щодо вдосконалення взаємодії зі стейкхолдерами та запобігання репутаційним ризикам	80
3.3. Модель інтеграції ESG-комунікацій у систему управління корпоративною репутацією	87
Висновки до розділу 3	94
ВИСНОВКИ	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	101
ДОДАТКИ	108

Примітка. Наведений зміст має орієнтовний характер. Назви та кількість розділів і підрозділів визначаються відповідно до теми, мети, завдань, дослідницьких питань, методології та логіки конкретного дослідження.